

SEVEROVZHODNIK

GLASILO OBČINE ŠALOVCI | ŠTEVILKA 34 | MAJ 2019

IZ VSEBINE

IZPOSTAVLJENO:
**Prvi graničarski
pohod**
stran 3

**AKTUALNO V NAŠI
SKUPNOSTI:**
Izšle Šalovske elegije
stran 8

INTERVJU:
**Jože Tibola - mojster v
pravem pomenu besede**
stran 9

Drage občanke, spoštovani občani!

Čas neizmerno hitro teče in že se približujemo prvi polovici leta. Prehitro je minil čas ali pa ga sploh ni bilo, vsaj zdi se tako, ko bi naj narava in tudi ljudje počivali, saj smo že bili priča čarobnosti prebujanja narave in tudi večina del na vrtovih in poljih je opravljena. Upam, da uspešno, kajti v skladu z rekom, kako si sejal, tako boš žel, je pomembno, kako opravimo sleherno delo. Na Občini Šalovci

vestno in odgovorno sledimo zastavljenim ciljem. Ni nam vseeno, kako se občina razvija, naše želje in potrebe so velike, vsekakor pa želimo z razvojnimi projekti in investicijami zmanjšati razvojne razlike in tako omogočiti vsem občanom in občanom več kot le preživetje. Dobro se tudi zavedamo, da je za realizacijo vseh zastavljenih ciljev denarnih sredstev veliko premalo, zato skušamo le te pridobivati iz različnih virov. Upam si trditi, da smo v prejšnjem mandatu bili uspešni. Z še večjo vnemo in zagnanostjo pa nadaljujemo tudi zdaj, kajti vsi naši cilji so usmerjeni k napredku in razvoju celotne občine, hkrati pa želimo opravičiti izkazano zaupanje in še naprej dokazovati, da se s skrbnim, gospodarnim in odgovornim delom da marsikaj doseči, čeprav na mnogih mestih naletimo na težave. V letošnjem letu nas čaka veliko izzivov, prepričan pa sem, da jih bomo ob dobrem sodelovanju vseh uspeli uspešno tudi realizirati. Zato sem toliko bolj prepričan, da so za zadovoljstvo vseh toliko bolj pomembni dobri odnosi in dobro sodelovanje med občani, društvi in drugimi organizacijami. Posebej, ker želimo in moramo nadaljevati z uresničevanjem zastavljenih ciljev. Kajti vsa naša prizadevanja stremijo k boljši in lepši prihodnosti vseh.

Leto 2019 bodo posebej zaznamovale prireditve v okviru 100-letnice priključitve Prekmurja matični državi. Ena večjih

prireditev v okviru obletnice bo tudi v Čepincih, kjer bo **23. junija odprtje graničarskega muzeja z razstavo 100-letnica varovanja državne meje**. Z muzejem, ki je obnovljen v okviru čezmejnega programa Slovenija–Madžarska v sklopu projekta Mura Raba Tour nadaljujemo vizijo razvoja turistične ponudbe občine. V letošnjem letu zaznamujemo tudi 20. obletnico sončnega mrka. Čaka nas organizacija in izvedba **državne kolesarske dirke za pokal Občine Šalovci, ki bo 29. junija**. Prireditve, različnih vrst, ki jih organizirajo naša društva, bo veliko, kar samo dokazuje, da je družabno življenje v občini bogato in pestro, hkrati pa prispeva k promociji, prepoznavnosti in turistični ponudbi občine. Zato vas že zdaj vabim, da si vzamete čas in se prireditve tudi udeležite, saj tako pokažemo, da cenimo našo dediščino, razvoj, napredek in delo naših društev. V prihodnje pa se je potrebno odločiti, katere so tiste prireditve, ki prispevajo k razvoju in promociji turizma in občine in jih nadgraditi. Prav s tem namenom je bil ustanovljen **tudi Zavod za turizem, šport in kulturo Občine Šalovci**, ki mora s svojim delovanjem v prihodnje odigrati odločilno vlogo na različnih področjih. Pripravili smo zelo dobra izhodišča za razvoj celotne občine, zato je prav, da nadaljujemo z njihovim uresničevanjem. Ne želim vam naštevati posameznih aktivnosti, ki so v teku ali izvajanju, prav tako ne vseh pridobitev, saj jih lahko opazite po občini. Tudi v prihodnje nas čaka veliko nalog in aktivnosti, da bomo uresničili zastavljene cilje, zato vas vabim, da obiščete **ново spletno stran občine**, kjer boste našli veliko uporabnih obvestil in novic, hkrati pa boste na tekočem z dogajanjem v občini.

Drage občanke, spoštovani občani,

želim vam kopicco prijetnih trenutkov ob branju našega in vašega glasila, veliko optimizma, medsebojnega spoštovanja in razumevanja, predvsem pa vam svetujem, da si po napornem delu privoščite tudi počitek.

Vaš župan Iztok Fartek

Spoštovane občanke, občani

Pred vami je nova številka Severovzhodnika. Prva po novembrskih volitvah in prva iz obdobja, ko bomo letno izdajali tri številke. Mnenja smo namreč, da se v naši občini dogaja dovolj dogodkov za tri letne izdaje našega občinskega glasila. Če temu dodamo še željo po tem, da ste v celoti seznanjeni tudi z delom župana in občinskega sveta, bo v tem štiri letnem obdobju gradiva vse prej kot malo. Trudili se bomo, da bomo tudi zanimivi in pestri. Ob poročanju o domačih dogodkih želimo biti tudi informativni in poučni. In če nam bo to uspelo, bo zadovoljstvo obojestransko. Konec koncev pride naše glasilo v vsako hišo, občani pa imate pravico biti obveščeni. In nič ne bo narobe, če tudi sami včasih podate svoje mnenje. Sicer pa, če se boste razveselili prihoda Severovzhodnika, potem vemo, da smo pri svojem delu bili uspešni. Pa vse dobro.

Jože Črnko, član uredniškega odbora

Prvi graničarski pohod

V soboto, 27. aprila, na Dan upora proti okupatorju, se je okoli 130 pohodnikov udeležilo prvega graničarskega pohoda od nekdanje karavle Hodoš (sedaj Mladinski center) do nekdanje karavle Čepinci (zdaj nastajajoči muzej graničarstva). Zbrane sta pozdravila organizatorja tega pohoda, župan Občine Hodoš Ludvik Orban ter župan Občine Šalovci Iztok Fartek. Pot je pohodnike najprej vodila po stezah, ki so jih nekoč vsakodnevno uporabljali graničarji, potem pa tudi po sami mejni črti med Slovenijo in Madžarsko, kot jo izrisujejo mejni kamni. Na mejnem pasu ob gozdni cesti, ki pelje iz Hodoša do madžarskega Szalafő, je bil prvi krajši postanek, kjer so si pohodniki lahko ogledali tudi predstavitev delčka nekdanje železne

meje in informacijske table z informacijami o življenju, kot je bilo nekoč ob tej meji. Table in predstavitev železne meje so bili sofinancirani s sredstvi programa Interreg Slovenija – Madžarska, ki sofinancira tudi projekt Mura Raba Tour, v okviru katerega je bil izveden ta pohod. Novo začrtana graničarska pot je pohodnike peljala tudi mimo treh ruševin nekdanjih karavel, ki jih zdaj že večinoma prekriva gozd, v primeru budinske karavle pa je tam urejeno tudi

počivališče. Vreme je bilo ves čas pohoda zelo prijetno, zato tudi ni bilo noben posebnih težav s premagovanjem te približno 14 km dolge gozdne poti, ki so jo pohodniki zmogli v 4 urah.

Nekaj udeležencev je med pohodom doživelo tudi bližnje srečanje z jelenjadjjo in razen v enem primeru (ko je bilo potrebno poiskati zdravniško pomoč), so na srečo vsi ostali to srečanje preživeli brez posledic, če izvememo manjši šok. Organizatorja sta bila zelo zadovoljna z velikim številom udeležencev, saj bil to prvi pohod te vrste, ki pa bo morda prerasel v tradicionalni vsakoletni dogodek. Veliko pohodnikov je prišlo tudi z drugega brega Mure, zato

je bilo med vedrim pogovarjanjem udeležencev moč slišati marsikatero govoro. Cilj poti je bila sedaj že obnovljena nekdanja karavla v Čepincih, kjer je župan Iztok Fartek na kratko predstavil projekt Mura Raba Tour oziroma vsebine, ki bodo na voljo obiskovalcem v novem muzeju graničarstva. Sledilo je še druženje ob malici, ki je bila za vse udeležence pohoda brezplačna.

*Besedilo: občinska uprava Občine Šalovci
Foto: B. Jandrašič in B. Goršak*

Peterloug je zaživel

Turistično-nastanitveni center Peterloug v Markovcih, katerega slavnostno odprtje je bilo lani avgusta ob občinskem prazniku, je zaživel v vsej svoji podobi. Nekdanja podružnična osnovna šola, ki je bila obnovljena v okviru čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Madžarsko v projektu Green Exercise, je poleg nove podobe dobila tudi nove vsebine, ki se osredotočajo predvsem na privabljanje turistov ter drugih obiskovalcev. Center Peterloug namreč omogoča nastanitev

52 oseb, ki lahko koristijo skupno kuhinjo, jedilnico in teraso, v prihodnje pa bo okolica centra ponujala tudi odbojkarško igrišče, fitnes na prostem ter amfiteater z astronomskimi potmi. Ker je bil v občini nedavno ustanovljen tudi Zavod za turizem, šport in kulturo Šalovci, bo privabljanje različnih gostov in turistov še toliko lažje in tudi bolj organizirano. Že od uradne otvoritve centra in vse do danes pa je center sicer že gostil različne ciljne skupine.

Prvi gostje so sicer v Peterlougu prenočili že pred njegovim odprtjem. Kot prvi so vse možnosti, ki jih center nudi, preizkusili kolesarji iz Romunije, Italije, Madžarske, Avstrije, Hrvaške in Slovenije, ki so se že peto leto zapored iz šalovske občine s kolesi podali do Bratislave in nazaj. Omenjeno turo načrtujejo tudi letos, zato ni dvoma, da za svojo nastanitev ne bi ponovno izbrali Peterlouga. Kmalu za kolesarji so center in njegovo okolico spoznavali udeleženci prvega poletnega tabora v Občini Šalovci, ki ga je pripravilo društvo Bumerang Sreče pred začetkom novega šolskega leta. Tri dni so se otroci – bilo jih je okrog 40 – iz različnih krajev Pomurja družili, sklepali nova prijateljstva ter na tak ali drugačen način ustvarjali in spoznavali naravo. Razdeljeni v starostne skupine so skupaj z mentorji spoznavali taborništvo, izdelovali izdelke iz gline, nabirali plodove iz narave in iz njih ustvarjali, letnemu času primerno so izdelali tudi sladoled ter se tako ali drugače tri dni zabavali ter hkrati tudi učili. En dan tabora so otroci v Peterlougu tudi prespali.

V Markovcih pa so se mudili tudi dijaki Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer, ki so se v idilični naravi in v centru Peterloug pripravljali na regijsko tekmovanje iz fizike. Zbralo se je 11 dijakov, ki so skupaj s profesorji opravili strnjene priprave ter reševali številne naloge.

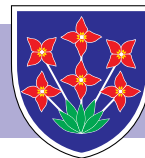
Želja vseh je, da bi se center koristil tudi v izobraževalne namene, tudi zato je potekalo dva vikenda v mesecu marcu izobraževanje kolesarskih vodnikov v okviru projekta Green Exercise, ki so ga kot zunanji izvajalci za Center za zdravje in razvoj Murska Sobota izvedli mentorji in predavatelji s Planinske zveze Slovenije. Izobraževanja kolesarskih vodnikov se je udeležilo 15 kandidatov, ki so poleg koriščenja vseh možnosti, ki jih Peterloug ponuja, s kolesi spoznavali tudi bližnjo okolico.

Strahu, da center v idilični naravi Goriškega ne bi uspešno deloval še naprej, ni. Za domala celo leto vnaprej so napovedane številne skupine, ki se bodo v Peterlougu izobraževale, se zabavale, obiskale kakšnega izmed taborov, spoznavale okolico in naravo ali samo prespale v novem nastanitvenem centru, ki je za občino in širšo okolico dodana vrednost.

Besedilo: Damjana Nemeš

Foto: Damjana Nemeš, Adriana Gašpar, Tadeja Lepoša, Sandra Šnepf

Namestili nove svetilke ob cerkvah z zatočišči netopirjev

Netopirji so za človeka in druge živalske vrste zelo pomembni, saj z lovljenjem nočno aktivnih žuželk uravnavajo njihovo število (en netopir lahko upleni približno 2.500 komarjev v eni noči). Iz svojih dnevnih zatočišč izletavajo takoj po sončnem zahodu, ko je v zraku največ žuželk, s katerimi se prehranjujejo. Z raziskavami je bilo ugotovljeno, da netopirji iz zvonikov ali podstrešij cerkva, ki so osvetljene z umetno svetlobo, izletavajo pozneje, saj dobijo napačno informacijo o naravni svetlobi in s tem o času dneva. S poznejšim izletavanjem netopirji zgrešijo višek aktivnosti žuželk v zraku, kar se pozna na prehranjenosti samic in mladičev. Zaradi motenj z umetno svetlobo lahko netopirji osvetljeno stavbo celo povsem zapustijo. Na žalost ljudje s svojimi posegi netopirjem velikokrat poslabšamo življenjske pogoje v njihovih zatočiščih in njihove prehranske možnosti. Neprimerni posegi so zamreževanje in zapiranje izletnih odprtih stavbah, pretirano osvetljevanje cerkva in nepravilna javna razsvetljava. V sklopu projekta Goriška krajina (sofinanciran s sredstvi Republike Slovenije in Evropske unije iz Evropskega sklada za regionalni razvoj) smo zato na celotnem območju Natura 2000 Goričko zamenjali in namestili 13 svetilk na osmih cerkvah in eni kapeli. V občini Šalovci smo po dogovoru s katoliško cerkvijo ob cerkvi Marijinega obiskanja v Markovcih in cerkvi sv. Nikolaja v Dolencih ter po dogovoru z Evangeličansko cerkveno občino Domanjševci ob evangeličanski cerkvi v Domanjševcih, v katerih je zatočišče navadnega netopirja, v decembru 2018 zamenjali neustrezno razsvetljava z netopirjem prijaznejšimi svetilkami. Namestili smo skupno pet novih svetilk. Vse nameščene svetilke so v skladu z določili Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja v okolju. Z novimi svetilkami s posebnimi maskami, ki osvetljujejo samo fasado cerkva s streho in zvonikom, se bo zmanjšalo svetlobno onesnaženje, preprečilo se bo osvetljevanje izletnih odprtih za netopirje, poraba električne energije pa se bo zmanjšala za do desetkrat. Kljub temu so vse sijalke dovolj močne, da bodo zvečer cerkve zadostno in primerno osvetljene. Primeru dobre prakse zmanjševanja svetlobnega onesnaževanja na območju Natura 2000 Goričko je sledila Občina Šalovci, ki je prav tako naročila in že zamenjala razsvetljava ob zvoniku v Budincih.

Cerkev v Dolencih po zamenjavi svetil, foto Gašper Pintar.

Besedilo: Gregor Domanjko

Foto: Gašper Pintar

Odpertje gradu Grad in razstave Magična narava ter Srečanje prejemnikov kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko

Novo sezono obiska gradu smo v Javnem zavodu Krajinski park Goričko (JZ KPG) 1. marca 2019 kot že nekaj let zapovrstjo pričeli z odprtjem razstave, tokrat fotografske razstave z naslovom Magična narava, ki je nastala v projektu LIFE Naturaviva.

Uvod v dogodek je predstavljalo predavanje dr. Davorina Tometa, ki je učencem prve triade Osnovne šole Grad na zanimiv način razložil pestrost živalskega in rastlinskega sveta. Po predavanju je sledil ogled naravoslovnih fotografij, s katerimi želimo spodbuditi k poznavanju in spoštovanju narave ter krepiti zavest, da moramo dragocenosti narave ohranjati za prihodnje generacije. Razstava je bila na ogled do 18. aprila 2019. Razstava, ki ji je sledila, je bila odprta 23. aprila 2019 in vsebuje fotografije, ki so prispele na mednarodni fotografski natečaj projekta 321 go z naslovom Ljudje in krajina.

Vsako leto pa na redno letno srečanje povabimo tudi imetnike kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko (KBZ KPG), rokodelce, ponudnike domačih produktov ter vinarje, katerih izdelki so zastopani v grajski trgovini. Imetnikov KBZ KPG je skupno 83. Na srečanju, ki je bilo prav tako 1. marca 2019, smo tako po pozdravnem nagovoru direktorice zavoda skupaj z dr. Danielo Zavec, predsednico Pomurskega društva za kakovost, razmišljali o sodelovanju in kakovosti. Navzočim je svetovala, kako se naj s svojimi kakovostnimi izdelki in produkti suvereno predstavijo na trgu in med seboj povezujejo ter sodelujejo. Spregovorili smo še o aktualnih projektih, oglaševanju ponudnikov na prenovljeni spletni strani KPG, možnostih predstavitve na stojnicah ter obisku gradu in prodaji v letu 2018. Srečanje smo zaključili s prijetnim druženjem.

Srečanje imetnikov kolektivne blagovne znamke KPG foto Stanka Dešnik.

Besedilo: Štefanija Fujs; Foto: Stanka Dešnik

Izkaznica pohodnika/pohodnice po Goričkem v letu 2019

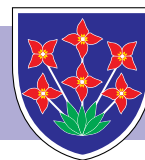
Goričko društvo za lepše vütro je v letu 2019 izdalo že jubilejno 10. Izkaznico pohodnika/pohodnice po Goričkem. Letos je v izkaznico iz območja Goriškega in njegovega obrobja vključenih 40 pohodov. V omenjeni izkaznici so tudi 3 pohodi Občine Šalovci. Namen izkaznice je koordinacija pohodov, gibanje v naravi, spoznavanje naravnih in kulturnih danosti Goriškega ter druženje. Z veseljem ugotavljamo, da zanimanje za pohode narašča in se rekreacije željni obiskovalci odpravljajo k nam tudi že organizirano z avtobusi in kombiji. Vabljeni, da se nam na pohodih pridružite, kajti vsakemu udeležencu, ki je letno prisoten na 10 ali več pohodih, društvo izda priznanje. Najzvestejšim pohodnikom v letu 2018, ki jih je bilo 53, so bila tako na zaključnem Pohodu treh kraljev v Filovcih 5. januarja 2019 podeljena priznanja, 3 pohodniki, ki so se udeležili vseh 43 pohodov, pa so za nagrado prejeli glineni bočkor. Izkaznico lahko dobite pred pričetkom vsakega pohoda, ki je v izkaznico vpisan. Poleg pohodov po Goričkem pa se bodo pohodniki

lahko udeležili še letne pohodne ekskurzije od Slovenskih Konjic do Žič 24. avgusta 2019.

Glineni bočkor za 3 pohodnike, ki so bili v letu 2018 na vseh 43 pohodih, vpisanih v Izkaznico pohodov po Goričkem.

*Besedilo: Štefanija Fujs
Foto: JZ Krajinski park Goričko*

Bobri spet na bregovih Krke

Bobri so živali, ki so že od nekdaj burili duhove. Literatura pravi, da so za posest na loviščih bobrov celo potekale vojne. In ta zanimiva žival s ploščatim in luskastim repom ter plavalno kožico med zadnjimi prsti je že od nekdaj bila sestavni del favne naših krajev. A plenjenje je povzročilo, da so bobri pred desetletji izginili iz našega življenja. Po mnogih letih se je evropski bober spet vrnil na bregove naših potokov. Te živali, ki se sporazumevajo z oddajanjem vonjav in imajo na kvadratnem centimetru čez 5000 dlačic, so svoj življenjski prostor našle na bregovih Velike Krke, na območju vasi Šalovci. Bober pa ni edina živalska vrsta, ki je imela svoj habitat tudi v naši občini in je začasno izginila. Vrnila se je tudi vidra, katero prav tako srečujemo ob Krki. In če so kmetje včasih želeli "bujrati" Krko, da bi z vodo zalivali v sušnem obdobju njive, pa jim zaradi birokracije to ni bilo dovoljeno, bodo sedaj to uredili prav bobri. Brez vsakega soglasja.

Značilna ogrizenost debel (predvsem z mehkim lesom) potrjuje, da so bobri spet med nami.

Besedilo in foto: J. Črnko

Tudi v naših krajih vakcinacija goved in drobnice

Vse države v Evropski uniji vsako leto v skrbi za zdravje ljudi in živali določijo t.i. odredbo, s katero ministrstvo za kmetijstvo določi, katere preiskave ali cepljenja je potrebno opraviti za izkoreninjenje kakšne bolezni ali zgolj za ugotavljanje njene prisotnosti. Zagotovo sta pri rejcih med najbolj znanima tuberkulinizacija goved in vakcinacija psov proti steklini. Zadnji dve leti pa v Sloveniji opravljamo tudi vakcinacijo goved in drobnice proti bolezni modrikastega jezika (BMJ). Za kakšno bolezen gre? BMJ je bolezen živali, dovzetni pa so divji in domači prežvekovalci. Bolezen najbolj prizadene ovce, glavni rezervoar virusa, ki je povzročitelj bolezni, pa je govedo. Značilne za bolezen so spremembe na ustni in nosni sluznici ter na roževini parkljev. Bolezen povzroča virus, katerega prenašajo nekatere krvosesne mušice. Bolezen ni nevarna za človeka. BMJ ni nova bolezen. Najprej so jo odkrili v Južnoafriški republiki, v Evropi pa je prisotna od leta 1999, ko so jo diagnosticirali v Grčiji, Italiji, Španiji in Franciji. Pri nas je prisotna od leta 2015. BMJ spada med posebno nevarne bolezni živali in je obvezno prijavljiva bolezen. Vsak sum ali pojav bolezni je potrebno takoj prijaviti na najbližjo veterinarsko organizacijo ali Območni urad Uprave. Rejci živali morajo biti pozorni na morebitni pojav kliničnih znakov bolezni pri ovcah in govedu ter dosledno izvajati ukrepe biološke varnosti. Ena od najpomembnejših zaščit živali pa je vsekakor prej omenjena vakcinacija živali, s katero izzovemo tvorbo protiteles proti tej bolezni.

Ovce so med najbolj dovzetnimi za bolezen modrikastega jezika.

Besedilo in foto: J. Črnko

Publikacija Šalovske elegije

Janez Benčec Abraham, ki je bil rojen leta 1907 v Šalovcih, je kot triindvajsetletnik začel zapisovati svoja čustva do mladenke, v katero je bil zaljubljen. Čustva do Mariške, kot je bilo mladenki ime, je zapisoval med letoma 1930 in 1932, po tistem, ko je odslužil vojaški rok. Njegovi rokopisi, sestavljeni iz treh delov, zajemajo 218 madžarskih ljudskih pesmi, 22 ljubezenskih pisem, ki jih je namenil svoji dragi, ter spominske verzve, celotno gradivo, razen spominskih verzov, pa je dobilo svoj prostor v publikaciji Šalovske elegije, ki sta jo uredila Mark Krenn in Petra Bobovec Szabo, strokovno pa je zapisane ljudske pesmi ocenil glasbeni pedagog Karoly Horvath iz Madžarske. Kot je povedal Krenn, eden izmed avtorjev spremnih besedil v publikaciji, so rokopise našli v zapuščini Viljema Županka, ki je bil poročen z Janezovo polsestro Ano Benčec.

Avtorji publikacije Šalovske elegije.

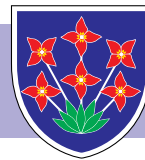
Kot rečeno, je gradivo sestavljeno iz treh delov, vsa besedila pa so v madžarskem jeziku, čeprav Benčec Abraham ni bil Madžar. »Janez je dobro obvladal madžarski jezik. Kot sta mi povedali njegovi hčerki, je že kot otrok veliko delal na Madžarskem. Tam, pozneje pa tudi v šoli, se je naučil madžarskega jezika. Predvidevamo, da je pisal v madžarščini zaradi svoje izbranke, ki je bila morda Madžarka ali pa je govorila madžarsko, kar mu je bila gotovo velika motivacija. A ko beremo ta rokopis, hitro ugotovimo, da ga ni pisal Madžar. Janez namreč veliko črk sploh ni uporabljal, veliko je tudi zapisovanja besed po fonetični izgovorjavi,« je o jezikovnih značilnostih zapisanega povedala Bobovec Szabova, ki je poskrbela tudi za prevode pisem v slovenski jezik. Publikacija Šalovske elegije je namreč dvojezična, saj so njeni uredniki želeli, da ima tudi Janezova družina nekaj njegovih zapisov. V publikacijo sprva niso želeli vključiti 22 pisem, saj so predvidevali, da gre zgolj za šablono, ki jo je avtor prepisal od drugod. Nekatera pisma se namreč začnejo z »draga golobica«, nikjer pa ni bilo navedenega naslovnika. »Odločili smo se, da moramo gradivo prevesti, če želimo oceniti njegovo pravo vrednost. Šele po prevodu se je pred mojimi očmi odvila prava ljubezenska zgodba, v kateri je nastopala Mariška, katere ime je konkretno omenjeno tudi v 85. pesmi. Pri družini smo pozneje našli tudi razglednice, ki jih je Janezu pisala Mariška, identitete katere kljub številnim poskusom nismo uspeli ugotoviti. Poleg tega se nam je porajalo še vprašanje, ali so bila napisana pisma sploh poslana.

Kasneje smo ugotovili, da so bila, saj lahko ob podrobnem prebiranju razberemo, da je Janez v svojih pismih citiral odgovore omenjene mladenke,« je še razložila urednica publikacije. Največji del publikacije je nabor madžarskih ljudskih pesmi. Kot je povedal glasbeni pedagog Horvath, pesmi, ki jih je zapisoval Benčec Abraham, nimajo notnih zapisov, je pa večina takšnih, da delujejo z znanimi melodijami drugih pesmi. Kot je še povedal, so pesmi razvrstili v različne zvrsti, tako lahko najdemo vojaške in ljubezenske pesmi ter številne balade. »Največja vrednota so vsekakor lokalizmi, ki jih je Benčec Abraham dodal in tako posamezne pesmi umestil v konkreten lokalni kontekst,« je povedala Petra Bobovec Szabo.

Pomemben del publikacije so tudi vključene fotografije, ki jih je zbral in uredil Mark Krenn. Kot je povedal, je v publikaciji nekaj fotografij, ki so objavljene prvič. »Ena izmed bolj reprezentativnih je fotografija družine Benčec Abraham, na kateri so oče, mati, sestra, polsestra in svak avtorja rokopisa.« Tudi naslovnica je posebna, avtorji publikacije so namreč iskali takšno, ki bi najbolj povzela rokopis. Naslovna fotografija prikazuje šalovsko ulico, po kateri poteka žalna slovesnost ob smrti kralja Aleksandra. V publikaciji je tudi veliko ilustracij, monogramov in inicialk Janeza Benčca Abrahama. Dodatna posebnost publikacije je tudi njen naslov. Ker ne gre samo za pesmarico ali rokopis, ampak za prepise pesmi in povzetke pisem, s katerimi so skušali čim bolj ujeti literarni intimizem, turbulentno ljubezen in hrepenenje 23-letnika, ki je ravno končal vojaški rok in so se mu začele dogajati prave ljubezni, so se avtorji odločili za Šalovske elegije. Publikacija, ki jo je izdala Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost, za tehnično podporo pa je poskrbel Pomurski muzej Murska Sobota, je nastajala kar nekaj časa. Sama ideja je sicer nastala pred tremi leti, ko je Mark Krenn besedila pokazal Petri Bobovec Szabo, ta pa je z njimi seznanila Karolyja Horvatha. Skupaj so se nato odpravili na teren, pregledali vse aspekte, ki se jih je Janez v zapisih dotaknil, in tako dobri dve leti urejali publikacijo.

In kdo je bil Janez Benčec Abraham? Kot že zapisano, je bil rojen leta 1907 v Šalovcih, kjer je tudi preživel otroštvo, delal je na Madžarskem, vojaški rok pa služil v eni izmed najbolj elitnih enot takratne države, saj je bil konjenik garde Kraljevine Jugoslavije. Po prihodu domov se je zaljubil v mladenko Mariško, vendar njuna ljubezen ni bila uslišana, kar lahko razberemo iz njegovih pisem. Pozneje se je poročil s Terezijo Janko, s katero si je ustvaril družino. Kot sta povedali njegovi hčeri v pogovoru z urednikoma publikacije, te nežnejše plati svojega očeta, ki je umrl leta 1990, nista poznali, saj je bil zelo strog. »Verjetno so ga tista leta, ki jih je preživel v vojski, zaznamovala, strogost in disciplina pa sta ga spremljali tudi kasneje v življenju,« je še povedala soavtorica publikacije. Kdove, ali bi se njegova strogost izrazila, če bi bila njegova ljubezen do Mariške uslišana.

Besedilo in foto: Damjana Nemeš

Jože Tibola – mojster v pravem pomenu besede

Jože Tibola iz Budinec ali kakor mu pravijo domačini, Džuši, je mojster v pravem pomenu besede. Ni namreč stvari, ki je ne bi znal popraviti, znova sestaviti ali narediti povsem na novo, pa najsi bodo to manjše reči za vsakodnevno uporabo ali večje reči za delo na kmetiji. Jože namreč živi z ženo Ireno na domačiji, ki sta jo s pridnimi rokami sama dogradila in počasi razvijala. Nedorolgo tega, ko so se s kmetijstvom ukvarjali skoraj vsi prebivalci Budinec, sta tudi Tibolova imela manjšo kmetijo, ki jima je, ob Jožetovi službi, prinašala dodaten vir zaslužka za preživetje družine. Sedaj obdelujeta le še manjši kos zemlje, zgolj toliko, da si pridelata nekaj hrane. Sta pa zato v zadnjih nekaj desetletjih bolj ustvarjalna na drugih področjih, predvsem gospodar Jože. Pred dobrimi dvajsetimi leti se je povsem po naključju začel ukvarjati s pletenjem košar in drugih izdelkov iz šibja. Plete tudi cekarje in »drvenke« oziroma pletene posode, ki so jih nekoč uporabljali za žito, izdeloval pa je tudi brezove metle iz vrbe ali »pantovca« po domače. »Šibje za metle sem moral vedno iskati po gozdu, ker namreč v bližini doma ne rastejo breze. Sedaj metel več ne izdelujem, saj sem jih naredil že preveč in mi je moj šef prepovedal,« se je pošalil Jože in pokazal na ženo. Pletiti se je naučil sam, saj se s tem nihče v družini prej ni ukvarjal. »Sprva mi je šlo zelo težko, saj nisem imel nobenega predznanja. Predse sem si postavil eno košaro in poskušal po njej splesti novo. Nekaj časa mi ni šlo, vendar sem poskušal vedno znova in enkrat se je posrečilo,« je povedal Tibola. Sedaj z veseljem deli svoje znanje tudi med druge in jim pokaže postopek pletenja košar. Kot pravi, se vsi učimo vse življenje in

Džuši med izdelovanjem košare.

če je volja, se vse da. »Nihče namreč ni tako neumen, da se ne bi zmozel nečesa naučiti in nihče ni tako pаметen, da bi vse vedel,« je še pristavil. Jože Tibola splete letno oziroma v času trajanja jeseni in zime do dvajset košar, za kar potrebuje približno eno prikolico vrbovega šibja. Material, ki ga potrebuje, si pridelal sam. »Eno vejo posadim v zemljo in v približno treh letih začne roditi oziroma poginjati nove veje. Ko pade listje, te veje porežem in jih posušim, saj drugače ne morem pletiti. Če se namreč šibje ne posuši, je košara mehka in nima prave oblike,« je povedal Tibola. Eno košaro izdeluje približno pol dneva, saj mora prej sortirati vso šibje, zanjo pa porabi malo več kot sto šib. Košar in ostalih izdelkov ne prodaja nikjer na stojnicah ali v specializiranih trgovinah, ponuja pa jih na raznih prireditvah, ki potekajo v domači vasi ali pa kar doma, saj jima vsakodnevnih obiskovalcev ne manjka.

Tibola, ki je že nekaj let upokojen, je kot zidar delal v Avstriji, po poškodbi pa je odšel delat na pošto. Ker se v času službe ustvarjanju ni mogel bolj posvetiti, mu je sedaj, ko je v pokoju, toliko lažje, saj mu za vse ostane več časa. Bolj intenzivno se sedaj ukvarja tudi s čebelarstvom, ki ga navdušuje. Prve tri roje je pred več kot 40 leti podedoval od sosedu, nato pa jih je z leti imel vedno več. Pred časom jih je imel celo 80, vendar zaradi obsega dela s čebelami tega ni več

zmogel. Sedaj imata z ženo Ireno 30 rojev, za katere skrbita oba, sama sta tudi izdelala vse panje. Pridelujeta tri vrste medu, in sicer cvetličnega, akacijevnega in kostanjevega, poleg tega pa še propolis. Na stojnicah se sicer ne predstavljata, vendar sta Jože in Irena s svojim medom dobro poznana daleč naokrog. »Sam se nimam za čebelarja, sem samo upokojenec, ki se ukvarja s čebelami,« je pristavil Tibola. Pri vseh dejavnostih, s katerimi se v času od upokojitve intenzivneje ukvarja, ga družina podpira, saj, kot pravi sam, brez tega ne bi zmozel. Sinova, ki sta že vrsto let na svojem, sta bila sicer nekoliko manj navdušena nad čebelarstvom, mu pa zato pri tem toliko bolj stoji ob strani žena. Kot je v šali povedal Jože Tibola, je med njegov samo dokler ga žena ne odnese. Ona namreč skrbi bolj za nabavo steklenic in ostalega materiala za polnjenje medu, tudi pakiranje je v njeni pristojnosti. Tibolova se dopolnjujeta v vseh pogledih. Poleg vseh dejavnosti, s katerimi se ukvarjata, jima je skupna tudi ljubezen do glasbe. Jože namreč igra na diatonično harmoniko oziroma frajtonarco, ki si jo je kupil pred 30 leti. »Šest mesecev sem delal, da sem jo lahko odplačal, vendar mi ni žal,« je povedal. Tudi igranja na harmoniko se je priučil sam. »Ker ne poznam notnih zapisov in velikokrat tudi ne besedil pesmi, sem poslušal ženo, kako poje, in tako sem se naučil igrati. Včasih zaigram kaj narobe, vendar je bolj važno to, da v tem oba uživava,« je dodal Tibola. Nedeljski večeri so v hiši Jožeta in Irene načeloma rezervirani za petje, takrat v majhni, prijetni kuhinji ob stari peči prepevata predvsem stare, ljudske pesmi. Velikokrat zapojeta tudi skupaj z obiskovalci, ki se ravno zaradi njune dobre volje in srčnosti radi vračajo v njihov skromen dom.

Besedilo in foto: Damjana Nemeš

Med nami ...

Kulturno dvorano v Šalovcih so napolnili člani društva upokojencev

V soboto, 23. marca smo v kulturni dvorani v Šalovcih imeli volilni občni zbor članov Društva upokojencev (DU) Šalovci. Zbralo se nas je čez 170. Zbora sta se udeležila tudi župana Občine Hodoš in Občine Šalovci ter gospa Marija Časar, predstavnica Predsedstva Pomurske pokrajinske zveze. Pred začetkom je zbor DU zapel nekaj pesmi, za njim pa še zborček Večgeneracijskega centra Štorklja. Po pozdravu gospe Ivanke Balek, predsednice društva, je delo potekalo po sprejetem dnevnem redu.

Prisotni člani so potrdili predlog, da zbor vodi predsednica društva. V svojem poročilu je povedala, da je društvo svoj program, sprejet na lanskem zboru članov, v celoti izpolnilo. Naši člani najraje hodijo na izlete. Vsako leto opravimo vsaj dva. Tako je bilo tudi v letu 2018. Za prvi izlet smo izbrali Novo mesto in okolico. Prestolnica Dolenjske, okoliški kraji s svojimi znamenitostmi so se vsem zelo vtisnili v spomin. Lepo pa smo se imeli tudi na drugem izletu (Polzela), ki smo ga opravili jeseni.

Polzela.

Tudi pohodi so naša stalnica. Teh sicer lani ni bilo toliko kot prejšnja leta, a se naši člani pridno udeležujejo pohodov, ki jih organizirajo v drugih krajih in občinah.

Pohod na Krplivnik.

V svoj program smo zapisali tudi srečanja. Eno smo imeli ob občinskem prazniku (plačala ga je Občina Šalovci), eno pa ob zaključku leta. Kot vsa prejšnja leta smo se tudi v letu 2018 udeležili Srečanja upokojencev Pomurja v Banovcih. Srečanja so nam všeč, kajti na njih se družimo, sproščeno poklepamo, kaj pojedemo in popijemo, pa tudi kaj zanimivega vidimo. Naše društvo je že vrsto let vključeno v projekt Starejši za starejše. Koordinatorica je Barbara Kalamar, ki je povedala, da prostovoljke nadaljujejo z anketiranjem starejših od 69 let in razdeljevanjem humanitarne pomoči. Zahvalila se je predlagateljem in g. županu za priznanje, ki so ga prostovoljke dobile lansko leto.

Društvo upokojencev Šalovci je lansko leto štelo 313 članov (138 moških in 175 žensk), umrlo jih je osem, pet pa jih je izstopilo, na novo se jih je včlanilo 22. Iz poročila blagajničarke Karle Zorjan smo izvedeli, da je društvo poslovalo pozitivno. Največji prihodek je bil članarina pa donaciji obeh MSNS: Občine Šalovci in Občine Hodoš. Obema se lepo zahvaljujemo za nakazana sredstva.

Ker volilna komisija ni prejela nobenega predloga, je g. Marjan Zorjan, predsednik volilne komisije, predlagal go. Ivanko Balek za predsednico DU Šalovci. Z dvigom rok so prisotni člani društva potrdili njegov predlog. Tako je ga. Ivanka Balek ponovno postala naša predsednica. Tudi UO je ostal isti, nov je le g. Geza Šanca, ki je zamenjal Aleksandra Kranjca, poverjenika iz Domanjševca. Ivanka Balek se je zahvalila za zaupanje in predstavila program dela za leto 2019. Glavne aktivnosti bodo izleti, srečanja, pohodi, sodelovanje z Večgeneracijskim centrom (delavnice). Na koncu sta oba župana g. Fartek in g. Orban pozdravila upokojence, se zahvalila za vabilo in povedala, da je sodelovanje obeh občin z društvom bilo zelo dobro, prepričana sta, da bo še naprej tako. Pred najlepšim delom zbora članov – družabnim delom so občinstvu predstavile program VGC Štorklja gospe: Sandra, Nevenka in Gordana ter povabile upokojence, da izberejo tiste, ki jim ustrezajo in pridejo na njihove delavnice.

Besedilo: Marta Verbai; Foto: arhiv DU Šalovci

Tudi gasilci so dejavni

Skoraj polovica »novega« leta 2019 je že za nami. Gasilci v naši občini smo opravili občne zборе ter pregledali in analizirali dejavnosti v minulem letu. Kar nekaj intervencij je bilo v letu 2018. Na vseh smo delovali hitro, strokovno ter požrtvovalno. Gasili smo notranji požar, reševali otroke ter jih pospremili do bolnišnice. Gasili travniške požare, črpali vodo iz studencev, skratka bili smo prisotni vsepovsod, kjer ste nas potrebovali. To je tudi naš namen. Pomagati, ko je to potrebno. Nikoli ne sprašujemo za vzrok nesreče. To ni naša naloga. Prvinska naloga slehernega gasilca je pomagati po svojih močeh ob nastali nesreči. V ta namen se tudi izobražujemo, da bi se lahko najhitreje in čim bolj pravilno ter kakovostno odločili ob nastali nesreči. Osnovno izobraževanje so tudi razne vaje, na katerih spoznavamo orodje in opremo za gašenje oziroma reševanje. Sodobna gasilska oprema je tehnično vedno bolj izpopolnjena ter zahteva posebna znanja in urjenje. Največ tega znanja gasilci pridobimo prav na vajah, ko preizkušamo opremo ter v praksi pridobivamo izkušnje.

Posebna novost v Gasilski zvezi Šalovci je tudi nov način alarmiranja operativnih gasilcev. To poteka preko mobilnih telefonov v obliki SMS sporočila. Tako smo operativci obveščeni o nesreči na dva načina. En način je ta nov, v obliki SMS sporočila, in sistem ZARE, kjer dobimo sporočilo na pozivnik. Pokritost s pozivniki je v naši občini zadovoljiva, saj ima vsako društvo več kot pet pozivnikov. Večkrat me kdo pokliče in vpraša, kam gre gasilsko vozilo. Češ da ni slišal sirene. Prav v ta namen, da ne bi vznemirjali vas občanke in občani, je tak sistem »tihega« alarmiranja. Podnevi mogoče še slišite gasilsko sireno, ponoči se pa izogibamo zvočnim signalom, če je to mogoče. Seveda pa morajo gasilska vozila tudi brez aktiviranja izvoziti vsaj enkrat tedensko. S tem se

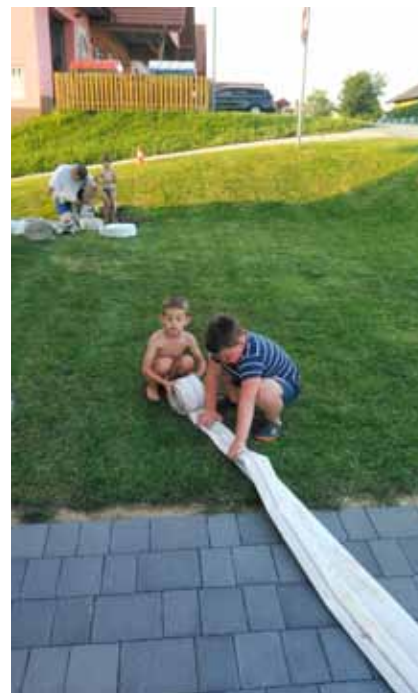

Florjanova nedelja.

preprečuje zaležanost gum, praznjenje baterij, preizkusijo pa se tudi zavore. V spomladanskem času smo bili nekajkrat aktivirani zaradi travniških in gozdnih požarov. Vsakokrat je šlo za malomarnost nekoga. Navkljub vsakodnevemu obveščanju preko radija in televizije se še vedno najde kdo in »zakuri smeti« navkljub splošni prepovedi kurjenja v naravi. Na žalost sta bila tudi izdana dva plačilna naloga s strani policije. Gasilci moramo v takih primerih posredovati, s tem pa seveda nastanejo stroški. Dvourna intervencija s sedmimi gasilci in vozilom je lahko ocenjena od 500 pa do čez 1000 evrov po ceniku Gasilske Zveze Slovenije. Gasilci vam drage občanke in občani priporočamo, da ste pozorni na obveščanje o prepovedih in počakate s kurjenjem, ko to ni dovoljeno. S tem prihranite svoj denar in čas gasilcev. V letu 2018 smo gasilci v naši občini opravili približno 3500 delovnih ur. Cena ure gasilca je med delovnim časom bila 14,80 evra. Če bi to bilo potrebno nekemu plačati, bi to zneslo zavidljivih 52.080 evrov.

Spoštovane bralke, spoštovani bralci.

Hvala za vašo podporo, spodbujajte svoje gasilce na tekmovanjih. Predvsem pionirje, mladince in žensko ekipo.

Nič nam ni pretežko.

Najmlajšim omogočite, da se priključijo gasilcem. Samo na tak način bodo v prihodnosti postali dobri in vestni gasilci. Poskrbite za svojo varnost in varnost vašega premoženja. Ko pa ne boste zmogli, nemudoma pokličite 112.

Na enem od praporov naših gasilcev je napisano: **PODNEVI IN PONOČI SMO PRIPRAVLJENI POMOČI!** In to drži.

V temi in dimu.

ŠTEVILKO 112 POKLIČETE:
če potrebujete nujno medicinsko pomoč, pomoč gasilcev, nujno veterinarsko pomoč, pomoč gorskih, jamarskih reševalcev, drugih reševalnih enot ali policije.

Zavist, škodoželjnost.

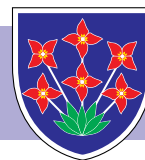

Zadimljeni sončni vzhod.

Brez komentarja.

Besedilo in foto: V imenu gasilcev Gasilske Zveze Šalovci poveljnik JOŽEF ŠÖMENEK VGČ II.

Fototrinki

V prvih mesecih leta se je med nami zgodilo še nekaj zanimivih dogodkov, ki smo jih zbrali v fotogalerijo.

Tudi letošnji januarski pohod v Budincih je bil zelo uspešen, zbralo se je namreč okrog 300 pohodnikov.

V pomladnih mesecih smo lahko občudovali cveteči dišeči volčin.

Na prireditvi ob materinskem dnevu v Budincih so nastopile tudi ljudske pevke KUD Budinci, ki so stalnica na prireditvi.

Aprila smo čistili naše okolje.

Velikonočno razstavo v Dolencih je krasilo veliko lično izdelanih aranžmajev in pisanic.

V organizaciji sekcije ročnih del TD Dišeči volčin je bil tudi letos družabni večer ob lupanju bučnega semena, kartanju šnopsa in glasbi.

OTROŠKI JESENSKI FESTIVAL

Pikin festival v Velenju? Zakaj pa ne v Šalovcih?
In zgodilo se je.

Ideje so kar vrele na plano. Imamo čudovito naravno okolje in naravni material. Samo videti ga moraš in občutiti.

Pa se je začelo. Priprave so bile naporne. En mesec smo nabirale material v gozdu. Potrebno je bilo izdelati to in ono. Za izvedbo festivala nas je v vrtcu premalo, zato so nam pomagali naši kuharici, hišnik, poslovna sekretarka in socialna delavka. Brez podpore naše ravnateljice pa nam sigurno ne bi uspelo. V SLOGI JE MOČ, je pregovor, ki v naši ustanovi zagotovo drži. 12. 10. 2018 je bil dan, ko smo izvedli jesenski festival. Rdeča

nit je bil škratec Nace z gozdnimi živalmi. Na motorni metli pa je za presenečenje poskrbela čarovnica Mici, ki nam je prinesla polno košaro jurčkov, seveda sladkih. V kuhinji »Pri zviti lisici« smo se lahko okrepčali in odžejali. Plačilno sredstvo so bili plodovi iz gozda. Otroci so zelo uživali pri plezanju čez piramido iz slamnatih bal. Bale sta nam pripeljala Barbara in Tomaž, za kar se jima iskreno zahvaljujemo.

Ko smo strnili misli in občutke, smo vsi bili mnenja, da nam je v celoti uspelo. Zabavali so se otroci, starši in tudi mi. In to je bil naš namen.

Nekaj utrinkov s festivala.

Škrat nace z gozdnimi živalmi.

Pajkova mreža.

Skriti zaklad.

Izdelaj si sovo.

Pridi in zadeni.

Škrat Nace s čarovnico Mici.

Pa po slami gor in dol.

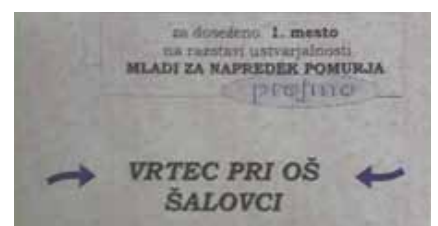
Kdo bo zmogel?

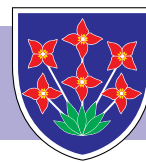
Kuhinja Pri zviti lisici.

Lansko šolsko leto smo živeli z naravo in za naravo. Z našimi dejavnostmi smo se od 20. do 23.11.2018 predstavili na Festivalu IZUM (festival inovativnosti, znanosti in ustvarjalnosti mladih) v Murski Soboti. V konkurenci osnovnih šol in vrtcev smo zasedli 1. MESTO, na kar smo zelo ponosni.

NAMIG! V pripravi je že OTROŠKI POMLADNI FESTIVAL.
Pridi tudi ti, da veseli bomo vsi.

Besedilo in foto: Vrtec pri OŠ Šalovci

1. IN 2. RAZRED

Prvošolci prvi šolski dan ...

... in ob sprejemu v šolsko skupnost.

Učenci 1. in 2. razreda ob petkih obiskujemo vrtec in jih razveselimo z branjem pravljic.

Kmalu pa bomo pričeli skupen projekt Črkolada, kjer se bodo bodoči prvošolci s pomočjo učencev spoznali s črkami, glasovi ...

Tudi v tem šolskem letu poteka med učenci 1. in 2. razreda projekt BRALNI NAHRBTNIK.

S konjem Brunotom učenci en teden doživljajo različne dogodivščine, berejo pravljice in vodijo dnevnik, katerega nam ob vrnitvi nazaj predstavijo.

Učenke OŠ Šalovci v družbi mladih raziskovalcev Pomurja

V ponedeljek, 25. marca 2019, je potekalo na OŠ Franceta Prešerna v Črenšovcih 27. regijsko srečanje mladih raziskovalcev Pomurja. Učenka Tia Vukan je za raziskovalno nalogo z naslovom "Skrivnosti ruševin prosenjakovskega dvorca" dobila zlato priznanje in se uvrstila na državno tekmovanje.

Učenki Vita Lukašev in Ana Vukosavljević sta prejeli za raziskovalna nalogo z naslovom "Po poteh skritih zakladov podeželja" bronasto priznanje.

Besedilo in foto: Breda Kerčmar

V družbi književnih ustvarjalcev ...

Meseca septembra smo uživali v poeziji Barbare Gregorič in dogodivščinah pisatelja Slavka Pregla.

V letošnjem šolskem letu je bila naša šola med izbranimi šolami, ki so bile povabljene k sodelovanju v projektu POT KNJIGE 2018/201. **Pot knjige, od avtorja do bralca** je prikaz procesa nastanka knjige.

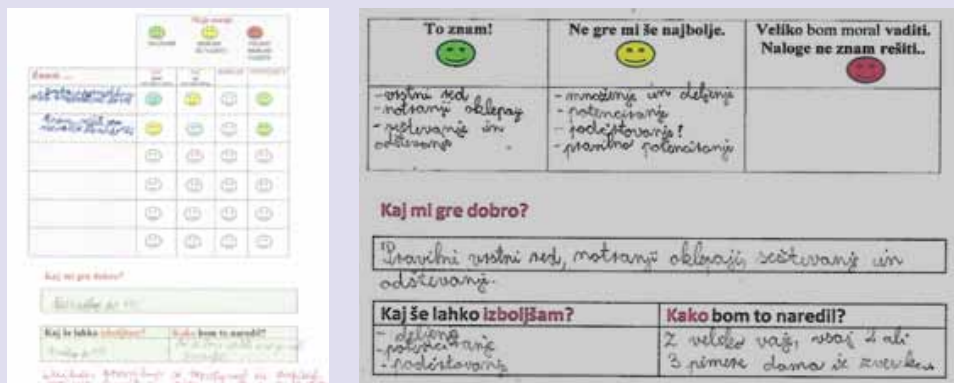
7. februarja 2019, tik pred slovenskim kulturnim praznikom, smo na šoli gostili pisatelja Žigo X. Gombača. Avtor mladinskih del je na izviren, zanimiv in zabaven način učencem predstavil proces nastanka knjige, jim zaupal, kje jemlje ideje in navdih za svoje ustvarjanje, ob tem pa jih je na zelo zanimiv način seznanil z vsebino nekaterih svojih del.

Meseca marca smo na Pravljicni čajanki v prekmurščini gostili znano pravljíčarko Vesno Radovanovič, zaposleno na mladinskem oddelku Pokrajinske in študijske knjižnice, ki pa se ukvarja tudi s pripovedovanjem pravljic za otroke in odrasle. Pripovedovala nam je pravljice iz zbirke Mislice pisatelja Ferija Lainščka.

Učenci presojaajo svoje dosežke in dosežke sošolcev na podlagi dogovorjenih kriterijev uspešnosti. Z lastnim in vrstniškim vrednotenjem drug drugemu pomagajo ugotavljati močna ali morebitna šibka področja. Tudi učitelj daje učencem sprotne povratne informacije, ki jih usmerjajo pri delu naprej. Prav tako spodbuja učence, da dajejo povratne informacije tudi drug drugemu. Pri pouku se učijo samostojno in drug od drugega.

Slika 3, 4: Samovrednotenje in učiteljeva povratna informacija

Aktivno vlogo pri učenju in sooblikovanju pouka zagotavlja pouk po načelih formativnega spremljanja, saj učenci jasneje razumejo, kaj se učijo in zakaj ter kaj bodo morali razumeti, vedeti in znati, da bodo uspešni. Nekaj utrinkov iz šolskih ur.

Slika 5, 6, 7: Medvrstniško vrednotenje in zapis vrstniške povratne informacije, učenje po korakih FS

Šolski projektni tim OŠ Šalovci

24. Zlati glas

Prireditev je uspela! Dokaz za to so zadovoljni obrazi nastopajočih. In to kljub tremi, ki jih je pestila. Dokaz je tudi polna dvorana gledalcev, ki so tudi letos spodbujali pevce, ki so si upali stopiti na oder in zapeti. Čestitam jim! Strokovna žirija v sestavi Mateja Ivanov, Matija Horvat, Tanja Horvat ter Mihaela Kalamar je izbrala najboljše tri na razredni in najboljše tri na predmetni stopnji.

Razredna stopnja: **1. mesto Ria Ziško, 3. razred**, 2. mesto Robertina Baranja, 2. razred, 3. mesto Katja Vukosavljević, 3. razred. Predmetna stopnja: **1. mesto Sara Horvat, 7. razred**, 2. mesto Vita Lukašev, 8. razred, 3. mesto Sindi Lukašev, 7. razred. Zmagovalka publike je **Vita Lukašev iz 8. razreda**.

Vsem nastopajočim še enkrat iskrene čestitke!

Besedilo: Suzana Škodnik; Foto: arhiv OŠ Šalovci

Simbioza giba na OŠ Šalovci

V okviru projekta Simbioza Giba smo z učenci razredne stopnje, njihovimi starši oz. starimi starši ter Koreniko izvedli skupni jesenski pohod.

Na Pikinem festivalu

Učenci razredne stopnje so se potepali po Velenju in ustvarjali v Pikinih delavnicah.

Besedilo in foto: Kolektiv OŠ Šalovci

**UTRINKI IZ ŽIVLJENJA IN DELA
PODRUŽNIČNE ŠOLE DOMANJŠEVCI
PILLANATKÉPEK A DOMONKOSFAI TERÜLETI ISKOLA
ÉLETÉRŐL ÉS MUNKÁJÁRÓL**

Pust, pust, krivih ust ...

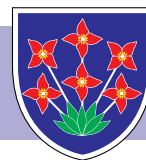
Matematika z našo Bubo ... kako zabavno!

Domankosfát fedezzük fel ... a régi malomkőnél.

Anyák napjára.

VRTEC DOMANJŠEVCI

Pust, pust veselih ust.

Bábelőadás Dobronakon.

*A Muravidéki kétnyelvű óvodák tavaszi találkozója
Dobronakon.*

Gibanje je naš vsakdan.

Ustvarjalne delavnice z očki.

Obisk Potujoče knjižnice.

GOSPODARNO RAVNANJE Z BIOLOŠKIMI ODPADKI

Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom (UL RS št. 39/10, 17.05.2010) predpisuje za gospodinjstva strogo ločevanje biološko razgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada od ostalih komunalnih odpadkov. Ista uredba zavezuje tudi **nosilce gostinske dejavnosti na področju kuhinjskih odpadkov**.

Oddaja kuhinjskih odpadkov iz gostinstva samo pooblaščenemu zbiralcu

Povzročitelj kuhinjskih odpadkov iz gostinstva mora ne glede na kraj razdelitve obrokov zagotoviti, da se vsi kuhinjski odpadki, ki nastanejo pri pripravi hrane, in ostanki, ki nastanejo po zaužitju obrokov na kraju njihove razdelitve, zbirajo ločeno od drugih odpadkov in pred oddajo pooblaščenemu zbiralcu začasno shranjujejo v za to namenjenem zabojniku ali posodi v skladu s predpisi, ki urejajo higieno živil.

Povzročitelji kuhinjskih odpadkov iz gostinstva morajo kuhinjske odpadke oddajati zbiralcu teh odpadkov in določiti odgovorno osebo, ki skrbi za njihovo oddajo. Podjetje Saubermacher – Komunala Murska Sobota d.o.o. je v evidenci Agencije RS za okolje vpisano kot zbiralec biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov. Imetniki oziroma povzročitelji kuhinjskih odpadkov iz gostinstva lahko te odpadke oddajo našemu podjetju na osnovi sklenjene pogodbe. Povzročiteljem omogočamo, da te odpadke zbirajo in oddajajo v namenskih plastičnih sodih, ki jih tudi čistimo. S posameznim imetnikom se dogovorimo za dinamiko prevzemov, ki je odvisna od nastalih količin. Pri prevzemu biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov izdamo potrdilo o prevzemu, poskrbimo pa tudi za izdajo evidenčnega lista o prevzemu odpadka.

Kuhinjske odpadke je PREPOVEDANO MEŠATI z drugimi odpadki (npr. z mešanimi komunalnimi odpadki in drugimi ločeno zbranimi frakcijami, vključno z zelenim vrtnim odpadom), če je zaradi mešanja onemogočena njihova predelava v skladu s predpisom, ki ureja obdelavo biološko razgradljivih odpadkov. Prav tako jih je **PREPOVEDANO rezati, drobiti ali MLETI ter redčiti z namenom, da se z odpadno vodo odvajajo v javno kanalizacijo**, greznice, nepretočne greznice ali neposredno v vode.

Tudi povzročitelji bioloških odpadkov iz gospodinjstev imajo zakonske obveznosti

Povzročitelj odpadkov iz gospodinjstva mora hišno kompo-

stirati kuhinjske odpadke in zeleni vrtni odpad v hišnem kompostniku. Tisti, ki ne kompostira kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada sam, mora te odpadke prepuščati izvajalcu javne službe proti plačilu v posebnem zabojniku na način, določen s predpisi lokalne skupnosti. S kompostiranjem nastane polnovredni humus, ki ga lahko koristno uporabite na domačem vrtu, cvetlični gredici, sadovnjaku ali vinogradu.

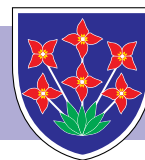
Povzročitelj odpadkov iz gospodinjstva mora lastne kuhinjske odpadke in zeleni vrtni odpad do hišnega kompostiranja ali prepustitve izvajalcu javne službe hraniti ločeno, tako da se ne mešajo z drugimi odpadki in jih je možno hišno kompostirati ali predelati v skladu s predpisom, ki ureja obdelavo biološko razgradljivih odpadkov. **MEŠANJE KUHINJSKIH ODPADKOV IZ GOSPODINJSTVA IN ZELENEGA VRTNEGA ODPADA Z DRUGIMI KOMUNALNIMI ODPADKI JE PREPOVEDANO!** Podjetje Saubermacher – Komunala Murska Sobota d.o.o., Noršinska ulica 12, Murska Sobota nudi možnost nakupa hišnih kompostnikov iz plastičnega materiala.

Postavitev hišnega kompostnika

Za postavitev hišnega kompostnika na vrtu izberemo polsenčen ali senčen prostor, zavarovan pred vetrom in lahko dostopen. Hišni kompostnik naj ima neposreden stik s tlemi in naj bo z vseh strani primerno prezračen. Postavi se ga tako, da ne povzroča motenj (npr. smradu) na sosednjih zemljiščih. Ta osnovna pravila so primerna za vse običajne sisteme, ne glede na to ali so odprti iz lesa ali žičnati ali pa plastični zaprti hišni kompostniki.

Tehnika pravilnega hišnega kompostiranja

Hišni kompostnik mora imeti neposreden stik s tlemi. Osnovna plast zdrobljenih vej poskrbi za dobro zračenje od spodaj in preprečuje zastajanje vode. Za optimalen razkrojni proces je pomembna zadostna ponudba kisika, ki jo dosežemo tako, da se suhi strukturni material (veje in zeleni obrez) in vlažni nestrukturni material (trava, kuhinjski odpadki) vedno med seboj mešajo. Kuhinjske odpadke in ostanke hrane je potrebno takoj prekriti z listjem, zemljo, travo ali rahlo zagrebsti, da preprečimo neprijetne vonjave in ne privabljamo neželenih gostov kot so podgane ali ptiči. V procesu razgradnje, ki poteka pri 50°C - 60°C, mikroorganizmi, bakterije in glive proizvajajo humus in hranilne snovi, za kar pa potrebujejo določeno vlago. V času daljše poletne suše je priporočljivo vlaženje kompostnega kupa. Ko je hišni kompostnik poln oziroma po približno pol leta, njegovo vsebino preložimo. S tem ga prezračimo in pospešimo razkroj. Dozorel kompost presejemo s sitom z odprtini 15 do 20 mm, preostanek uporabimo za nadaljnji razkroj kot strukturni material.

Kaj sodi med odpadke, primerne za kompostiranje?

Zeleni vrtni odpad, zlasti:

- » odpadno vejevje,
- » trava,
- » listje,
- » stara zemlja lončnic,
- » rože,
- » plevel,
- » gnilo sadje,
- » stelja malih rastlinojedih živali,
- » lesni pepel.

Kuhinjski odpadki, zlasti:

- » zelenjavni in sadni odpadki vseh vrst,
- » jajčne lupine,
- » kavna usedlina,
- » filter vrečke,
- » pokvarjeni prehrabni izdelki brez embalaže,
- » kuhani ostanki hrane, ki niso v tekočem stanju,
- » papirnati robčki, brisače in papirnate vrečke.

Organizirano zbiranje z zabojniki v nekaterih občinah

V Mestni občini Murska Sobota ter občinah Beltinci, Črenšovci, Dobrovnik, Kobilje, Odranci, Turnišče in v posameznih naseljih občine Moravske Toplice (Bogojina, Ivanci, Lukačevci, Martjanci, Mlajtinci, Moravske Toplice, Noršinci in Tešanovci), kjer že poteka organiziran odvoz biološko razgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada, se lahko gospodinjstva odločijo za 120 l ali 240 l zabojnik rjave barve, ki ga lahko mesečno zamenjate za večjega, manjšega ali prevzamete dodatnega. Odvoz bioloških odpadkov se vrši v skladu z letnim urnikom odvoza odpadkov v posamezni občini, storitev zaračunamo v skladu z veljavnim cenikom občine.

Biološke odpadke lahko oddate v zabojnik za biološke odpadke le v biorazgradljivih in papirnih vrečkah ali časopisnem papirju in ne v plastičnih vrečkah. Odpadki ne smejo biti v tekočem stanju. Da bi se lažje znebili neprijetnih vonjav v zabojniku in ohranili le-tega čistega, imamo v našem prodajnem programu biorazgradljive vrečke za zabojnike, ki so narejene po merah zabojnikov podjetja Saubermacher – Komunala. V primeru občasno povečane količine bioloških odpadkov lahko pri nas kupite tipizirane vreče za biološke odpadke, v katere odložite biološke odpadke (travo, listje, odpadno drobno vejevje, obrezane dele grmov, živih mej in dreves, rože itd.), ki presegajo volumen vašega zabojnika in jih na dan odvoza bioloških odpadkov nastavite ob zabojnik. Netipiziranih vreč ne pobiramo. Naročite pa lahko tudi dodatni odvoz teh odpadkov, ki vam ga zaračunamo v skladu z veljavnim cenikom podjetja. Zabojnik za zbiranje bioloških odpadkov lahko prevzamete na sedežu podjetja Saubermacher - Komunala Murska Sobota d.o.o., na Noršinski ulici 12 v Murski Soboti, po predhodnem dogovoru in najavi pa lahko tudi v vašem občinskem zbirnem centru za ločeno zbiranje frakcij v njegovem obratovalnem času.

Za dodatne informacije nas pokličite na telefonsko številko 02 526 84 50 ali nam pišite na elektronski naslov info@saubermacher-komunala.si.

Hvala, da nam pomagate ustvarjati zdravo okolje!

ZBIRANJE RABLJENIH OBLAČIL, HIŠNEGA TEKSTILA IN OBUVTE

Ali tudi vi iščete odgovore na vprašanja:

- » Kam z oblačili, obutvijo, torbicami, pasovi ipd., ki več niso modni in v omari zanje ni več prostora?
- » Kam z oblačili in obutvijo, ki so jih otroci prerasli?
- » Kam s plišastimi igračkami, ki jih več ne potrebujete?
- » Kam z oblačili, obutvijo in modnimi dodatki, ki so dotrajana in jih nimamo komu podariti?

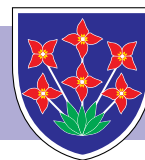
Rešitve za vse to vam nudi podjetje Saubermacher – Komunala. Na območju, kjer izvajamo aktivnosti gospodarske javne službe zbiranja komunalnih odpadkov, lahko občani oblačila, hišni tekstil in obutev oddate v specializiranih zabojnikih, ki se nahajajo:

- v vašem občinskem zbirnem centru za ločeno zbiranje frakcij,
- v notranjosti Trgovskega centra Maximus,
- ob Nakupovalnem središču BTC City Murska Sobota,
- na zbirnem mestu v Jakobovem naselju v Murski Soboti,
- pri Gasilskem domu v Rakičanu,
- na Molovem bencinskem servisu na Mali Novi ulici v Murski Soboti,
- pri prodajalni Kmetijske zadruge Lenart na Cankovi,
- pri trgovini Spar v Beltincih,
- pri Supermarketu Jager v Turnišču,
- ob zgradbi občinske uprave Občine Odranci,
- pri trgovini Mercator v Dobrovniku,
- pri kmetijski zadruzi v Črenšovcih in
- pri Supermarketu TUŠ Kocet v Lendavi.

Rabljena oblačila, obutev in hišni tekstil prevzemamo **tudi ob odvozu kosovnih odpadkov na klic**. V primeru večje količine oblačil, obutve in hišnega tekstila, lahko le-te oddate v **zbirnem centru za ločeno zbiranje frakcij Murska Sobota, to je na Obrtni ulici 40**, kjer bomo prevzeli tudi oblačila, ki so na primer raztrgana, imajo madeže ali niso več modna. Za lažje zbiranje vam je v pomoč spodnja preglednica, kaj sodi in kaj ne sodi v specializiran zabojnik za zbiranje rabljenih oblačil, hišnega tekstila in obutve:

SODI	NE SODI
✓ vse vrste oblačil (moška, ženska, otroška)	× umazana in mokra oblačila
✓ posteljno perilo	× vzglavniki
✓ hišni tekstil (brisače, prti, kuhinjske krpe ...)	× prešite odeje
✓ zavese	× vzmetnice
✓ oblačila iz usnja	× preproge
✓ čevlji	× trde igrače
✓ torbice in nahrbtniki	× dežniki
✓ pasovi	
✓ pokrivala	
✓ plišaste igrače	
✓ koščki tekstila	

Čista oblačila, hišni tekstil in obutev zložite v vreče.

Za dodatne informacije pokličite podjetje Saubermacher – Komunala Murska Sobota d.o.o. na telefonsko številko (02) 526 84 57 ali pišite na elektronski naslov info@saubermacher-komunala.si.

Naj odpadno postane uporabno.

Besedilo in foto: Saubermacher – Komunala Murska Sobota d.o.o.

ODRABLJENE STVARI LAHKO TUDI OŽIVIJO – ZA NEKOGA ODPADKI, ZA DRUGE PRILOŽNOST

Gledate na rabljene in odvečne predmete kot na odpadke? Ali pa jih vidite kot priložnost, da jih lahko v enaki obliki uporabi nekdo drug oz. se jim s prenovo omogoči novo življenje? Zbornica komunalnega gospodarstva navaja, da v Sloveniji vsako leto zavržemo več kot 4 milijone ton odpadkov. Vsak od nas zavrže na leto več kot 400 kg odpadkov, od tega je kar petina hrane in veliko stvari, ki so še uporabne. Podjetje Saubermacher - Komunala Murska Sobota d.o.o., v svojem letnem poročilu o Gospodarnem ravnanju z odpadki v letu 2017, navaja, da je bilo 1.291,4 ton kosovnih odpadkov.

Preprečevanje nastajanja odpadkov je zato v Sloveniji (in tudi v Evropski uniji) že dolgo prioriteta. Vsako leto nastajajo pobude za nove načine promocije zmanjševanja odpadkov, ponovne uporabe izdelkov in recikliranja materialov. Namesto, da bi stvari kupili, uporabili in zavrgli, lahko posamezniki uberemo nov, učinkovitejši pristop, ki omogoča bolj trajnostno rabo izdelkov. Izdelke, ki za nas predstavljajo odvečno blago, čeprav so še funkcionalno uporabni lahko podarimo, recikliramo ali jih obnovimo in ponovno uporabimo. Če nimate časa, volje ali idej, kaj bi naredili s pohištvom, ki vam ni več všeč, hkrati pa se vam zdi nesmiselno kupovati novega, lahko poiščete nekoga, ki ponuja storitev obnove starejšega pohištva. Za vdihovanje novega življena v stole, sedežne garniture, kotne klopi, omare, kredence ipd., se lahko obrnete tudi na **Društvo za varovanje okolja – REC, socialno podjetje**. Dejavnost ponovne uporabe

in obnavljanja starejšega pohištva izvaja Društvo REC v Murski Soboti, na Slovenski ulici 34 (pritlični prostori Hotela Zvezda). Na društvo se lahko obrnete tudi, če imate doma odvečne kose pohištva in drugo opremo za dom, ki je še funkcionalno uporabna, pa ne veste kam z njimi (pokličite na 040-800-694).

Ponovna uporaba ima namreč ekonomske, socialne in okoljske učinke: manj odloženih odpadkov na odlagališčih, podaljšanje življenjske dobe izdelkov, s čimer se varujejo naravni viri, ustvarjanje novih delovnih mest in možnosti za usposabljanje, promocija obrtnih poklicev, ki so v Sloveniji že skoraj izumrli ipd. S tem, ko spoznavamo alternativne možnosti reševanja problematike odpadkov in onesnaževanja življenjskega okolja, se lahko odločamo za pozitiven odnos do reciklaže ter ekološko odgovorno in angažirano vedenje.

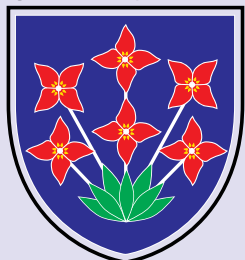
pred

potem

Besedilo: Društvo za varovanje okolja – REC, socialno podjetje

Občina Šalovci

**Aktualne objave, informacije in razpise
najdete na**

www.salovci.si

Le skupaj lahko spremenimo odnos do pitja alkohola v Sloveniji

Slovenija je poznana kot vinorodna dežela, kjer so vinogradi prej pravilo kot izjema in še danes veljajo za tradicijo, ki se prenaša iz generacijo v generacijo. V duhu tega ne govorimo samo o tradiciji, vendar tudi o sprejemanju pitja alkohola, ki se pojavlja ob vseh možnih priložnostih. O pogostosti pitja alkohola pričajo tudi podatki o registrirani porabi alkohola, ki se v povprečju giblje med 10,3 in 13,5 litra čistega alkohola na prebivalca starejšega od 15 let. Pri temu ne smemo pozabiti na neregistrirano porabo, ki je sicer težje ocenljiva, vendar po vsej verjetnosti visoka, predvsem v vinorodnih okoliših.

družbenega okolja. Večkrat slišimo in je omenjeno, da spadam med tako imenovane »mokre kulture«, za katere velja, da je alkohol lahko dostopen, toleranca do negativnih posledic pitja je visoka, naše šege in navade spodbujajo pitje alkohola, nimamo pa dovolj preventivnih ukrepov. Slovenija se glede obsega posledic škodljive rabe alkohola nahaja v samem evropskem vrhu. Alkohol je pri nas spremljevalec tako vsakdanjika kot praznika in družbeno sprejeta norma, ki se v naše življenje prek odnosa naše ožje in širše okolice pritihtopi v že zelo zgodnjem otroštvu. Tvegano pitje alkohola pa predstavlja za državo veliko finančno breme. Kot primer je lahko ocena zdravstvenih stroškov, ki so povezani s pitjem alkohola in so v letih 2011–2014 v Sloveniji v povprečju znašali 153 milijonov evrov letno, kar znaša ca. 5 % vseh izdatkov v zdravstvu. Pri tem niso všteti stroški zaradi prometnih nezgod, nasilja v družini in drugih kriminalnih dejanj, kar številko dvigne

ŠKODLJIVE POSLEDICE ČEZMERNEGA PITJA ALKOHOLNIH PIJAČ NA TELO

nasilje, nervoza, depresija, motnje spanja

rak v ustih, žrelu, požiralniku in grlu

slabša odpornost

večje tveganje za pljučnico

rak in ciroza jeter, motnje strjevanja krvi

tresenje rok, mravljinčenje prstov, bolečine

rak debelega črevesa in danke

okvare živcev, motnje ravnotežja

omrtvičena stopala, mravljinčenje prstov, bolečine

zasvojenost z alkoholom

motnje spomina

hitrejša staranje

»pivski« nos

rdečica obraza

popuščanje srca, povišan krvni tlak

rak dojke

vnetje želodca, rana v želodcu, pomanjkanje vitaminov

okvara trebušne slinavke

motnje potence

okvara ploda v nosečnosti, motnje menstruacije

KAJ PA DUŠEVNO ZDRAVJE, TEŽAVE V DRUŽINI, PROMETNE NESREČE, ...?
Za podporo pri opuščanju čezmernega pitja alkoholnih pijač lahko zaprosite izbranega osebnega zdravnika.

MEJE MANJ TVEGANEGA PITJA ALKOHOLA

Velja za: **zdrave odrasle**

Dan/teden	Ne več kot 2 merici/dan Ne več kot 14 meric/teden	Ne več kot 1 merica/dan Ne več kot 7 meric/teden
Priložnost	Ne več kot 5 meric ob priložnosti	Ne več kot 3 merice ob priložnosti

OB VSEH NAVEDENIH KOLIČINAH NAJ BI BILI VSAJ EN DAN V TEDNU POVSEM BREZ ALKOHOLA.

Ne velja za: otroke in mladostnike, nosečnice in doječe matere, poklicne voznike, bolne, ...

1 dcl vina = 2,5 dcl piva = 0,3 dcl žganja = 2,5 tokovca = 10 g alkohola = 1 standardna merica/enota

ENA ENOTA OZ. STANDARDNA MERICA ALKOHOLNE PIJAČE VSEBUJE Približno 10 GRAMOV ČISTEGA ALKOHOLA

Več o tveganem in škodljivem pitju ter virih pomoči lahko preberete na spletni strani projekta SOPA: Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola na www.sopa.si.
Za informacije lahko obiščete tudi spletni strani www.infomosa.si in www.nalijem.si.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje
SOPA Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola
EVROPSKA UNIJA Evropski sklad za regionalni razvoj

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje
SOPA Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola
EVROPSKA UNIJA Evropski sklad za regionalni razvoj

Alkohol je danes v večini držav dovoljena in lahko dostopna droga. Ljudje so nagnjeni k pitju alkohola, države pa imajo ekonomske interese povezane s proizvodnjo in prodajo alkoholnih pijač. Alkohol spada med droge, ki povzročajo zasvojenost in je opojno sredstvo, ki vpliva na strukture in procese v centralnem živčnem sistemu. Vsaka kultura ima do alkohola specifičen odnos, ki je grajen predvsem na kulturni tradiciji in preteklih izkušnjah. Tudi vsak posameznik ima do alkohola svoj lasten odnos, ki se izoblikuje že v otroštvu in je sprva pod močnim vplivom družine ter pozneje vrstnikov in širšega

na 234 milijonov evrov. Na vzhodu države je breme alkohola višje kot na zahodu. Tu je najvišji delež oseb, ki se čezmerno ali visoko tvegano opijajo. Prebivalci vzhodnega dela Slovenije imajo 1,7 krat večje tveganje za smrt zaradi razlogov povezanih z alkoholom. Zato je Nacionalni inštitut za javno zdravje v letu 2016 začel s projektom SOPA, katerega kratice pomenijo Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola in bo trajal do konca leta 2020. Osnovni namen projekta SOPA je zmanjšati čezmerno pitje alkohola in njegove negativne učinke na zdravje in blagostanje obravnanih ter vzpostaviti odgovoren

odnos do alkohola pri vključenih deležnikih. Pristop SOPA stremi k zmanjšanju alkoholne problematike v Sloveniji in s tem k doprinosu družbi zdravja. V pristopu SOPA sodelujejo različni strokovnjaki iz zdravstvenega in socialnega sektorja ter s področja zaposlovanja in nevladnih organizacij. Pristop vključuje še občine, policijo in medije. Pristop po Sloveniji zajema 18 t.i. lokalnih okolij, ki z medsektorskim sodelovanjem naslavljajo alkoholno problematiko. V Pomurski regiji se pristop SOPA izvaja v 2 lokalnih okoljih in sicer Murska Sobota in Gornja Radgona. Odnos do pitja alkohola je namreč potrebno nagovarjati celovito in sistematično, sodelovanje različnih poklicev znotraj 18 lokalnih okolij po Sloveniji pa postavlja dobre temelje, da nam bo v treh letih skupaj uspelo oblikovati učinkovit pristop, s katerim bomo pomembno prispevali k reševanju te problematike. Vse pomembne informacije tako o SOPA pristopu kot o tveganem in škodljivem pitju ter o posledicah tovrstnega početja, lahko najdete na spletni strani www.sopa.si. Prav tako lahko, na omenjeni spletni strani,

preko kratkega vprašalnika dobite grobo oceno svojega vzorca pitja, ki nakazuje, kje se gibljete glede na meje tvegane pitja alkohola. S kvizom se lahko preizkusite tudi v poznavanju dejstev o alkoholu. Na enem mestu pa so zbrane tudi vse kontaktne informacije možnih virov pomoči po Sloveniji. Zelo pomembno je, da se zavedamo, da je odgovornost za zdravje skupna odgovornost vseh: posameznikov, družin, skupnosti, širšega družbenega okolja, tudi politike in drugih sfer.

Besedilo in foto: Jasmina Črnko Papič, Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Murska Sobota

Otroci, prehrana in gibanje - debelost je žal najbolj prisotna v Pomurju

Nacionalni inštitut za javno zdravje je objavil publikacijo o raziskavi prekomerne prehranjenosti in debelosti pri otrocih ter mladostnikih v Sloveniji. V raziskavi so uporabili podatke, ki jih je zbrala Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani. V raziskavi ugotavljajo, da se je trend prekomerne telesne teže in debelosti ustavil ter obrnil. Pri otrocih in mladostnikih iz družin z višjim socialno-ekonomskim standardom, se je trend debelosti ustavil, v družinah s slabšim socialno-ekonomskim stanjem pa ne. Prav otroci in mladostniki iz slabše situiranih družin so bolj izpostavljeni debelosti.

Na Fakulteti za šport v Ljubljani so iz podatkov za šolsko leto 2014/2015 ugotovili, da se prehranjenost otrok in mladostnikov razlikuje po regijah. Pomurje velja za regijo z najvišjim deležem debelih otrok in mladostnikov, debelih je 9,8 % fantov in 8,1 % deklic. V publikaciji je prikazan tudi **delež gibalno neučinkovitih** fantov in deklet. Podatki iz šolskega leta 2014/2015 s spremembami v primerjavi s šolskim letom 2013/2014 so razvrščeni po regijah. Tudi v tej primerjavi so se pomurski otroci in mladostniki izkazali **najslabše**. Tako je Fakulteta za šport v tem poročilu ugotovila, da je bilo v preteklem šolskem letu **gibalno neučinkovitih kar 12,3 %** pomurskih fantov in deklet. Kot **možni razlogi** za očitne razlike po regijah so lahko socialno-ekonomski, izobraževalni in okoljski dejavniki, ki pa niso analizirani.

Kakšne so prehranske navade naših otrok in mladostnikov?

- 45,1 % mladostnikov med šolskim tednom vsak dan zajtrkuje
- 39,4 % mladostnikov vsak dan uživa sadje, 26,9 % pa zelenjavo.
- 24,3 % mladostnikov vsak dan pije sladkane pijače.
- 36,3 % mladostnikov pije energijske pijače različno pogosto (od manj kot enkrat na teden do več kot enkrat na dan).

Ali so naši otroci zadosti telesno dejavni?

- Le 18,5 % mladostnikov je vsak dan telesno dejavnih vsaj eno uro.
- 18,2 % mladostnikov v prostem času več kot štiri ure na dan preživi v sedečem položaju.
- 53 % mladostnikov med šolskim tednom gleda televizijo, videoposnetke in druge zabavne vsebine dve uri ali več na dan
- 28 % mladostnikov dve uri ali več na dan igra igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah
- 42,4 % mladostnikov med šolskim tednom uporablja elektronske naprave za domače naloge ali e-pošto in podobno dve uri ali več na dan.

Vedenja, ki vplivajo na življenjski slog, se oblikujejo že v otroštvu, ohranjajo pa se v obdobju mladostništva in tudi v obdobju odraslosti. Za otroke in mladostnike so izjemno pomembna, saj vplivajo na njihov razvoj, splošno počutje, dolgoročno zdravje, produktivnost in kakovost življenja. Z življenjskim slogom povezana vedenja predstavljajo tudi zaščitni dejavnik pred večino kroničnih nenalezljivih bolezni in njihovim zgodnjim razvojem.

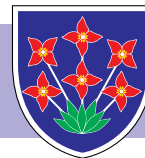
Kako izboljšati stanje glede prehrane in gibanja naših otrok?

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) že leta izvaja programe, ki so prerasli v proces učenja oz. način miselnosti, ker se samo s sistematičnim delom ohranja in izboljšuje zdravje otrok in mladostnikov. Za vrtce je to program Zdravje v vrtcu, za šole pa program Zdrava šola. Tako se vrtci in šole z vstopom v programa zavežejo, da bodo z različnimi dejavnostmi spodbujali, omogočali in krepili zdravje otrok in mladostnikov na vseh področjih zdravja - telesnem, duševnem, socialnem ter okoljskem. Preko strokovnih izobraževanj se vzgojnemu in pedagoškemu osebju nudijo različne vsebine zdravja, ki jih potem preko učnega načrta in z različnimi dejavnostmi prenesejo v vrtčevsko in šolsko okolje. Skupaj z njimi strokovnjaki NIJZ izberemo vsako leto vsebinsko rdečo nit, ki jo potem poglobljeno obravnavajo. Prioriteto dajemo aktualnim vsebinam in to sta vsekakor tudi zdrava prehrana in telesna dejavnost. Tako smo na temo zdrave prehrane in gibanja v vrtcih in šolah obravnavali kako vzpodbujati zdravo prehranjevanje, katere so metode in pristopi, da otrokom privzgojimo zdrave prehranske navade, kakšne so lahko posledice neustrezne prehrane v otroštvu, o sladkorju v prehrani, o vplivu oglaševanja hrane na otroke in mladostnike, predstavitev učnih ur na temo prehrane, o alergijah na hrano ipd. Prav tako smo na področju gibanja obravnavali več tem, katerih cilj je bil ozaveščanje o pomenu gibanja in o pozitivnih učinkih gibanja na otrokov razvoj za krepitev in ohranjanje zdravja. V teh programih so nastala tudi mnoga gradiva, ki so v pomoč vzgojnemu in pedagoškemu osebju pri prenosu vsebin. Z vsemi omenjenimi aktivnostmi želimo, da se vrtci in šole oblikujejo v zdravo in varno okolje, ki pozitivno vpliva na počutje in zdravje otrok in mladostnikov in da postanejo te aktivnosti način življenja in dela v vrtcu in šoli.

V Sloveniji se namenja vrtčevski in šolski prehrani posebno skrb. Ureja jo Zakon o šolski prehrani, Resolucija o nacionalnem programu prehranske politike (2005 – 2010) pa je omogočila tudi sprejetje nekaterih dokumentov, ki podpirajo lažje udejanjanje strokovnih priporočil v praksi. Podatki strokovnega spremljanja prehrane v VIZ kažejo, da ob trenutni organiziranosti vrtčevske prehrane otroci s prehrano v vrtcu pokrijejo tudi do 70 % dnevnih energijskih potreb, medtem ko lahko šolarji z osnovnošolsko prehrano pokrijejo tudi več kot 50 % dnevnih energijskih potreb. V pripravi so prenovljene Smernice. Dostikrat ugotavljamo, da problem prehrane nastane doma, zato se strokovnjaki NIJZ trudimo poleg izobraževanja otrok v to vse več vključevati tudi starše.

Besedilo in foto: Gordana Toth in Cecilija Sušec, Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Murska Sobota

MED

Znano je, da med že od nekdaj velja za domače zdravilo. O tem govorijo razni zapisi starih civilizacij: Egipčanov, Grkov, Rimljanov, itd. do dandanes. To potrjujejo tudi razne strokovne študije, raziskovalnih ustanov, klinik in bolnišnic, ki preizkušajo med tudi pri zdravljenju ran. Najbolj pa je poznan kot živilo, ki se uporablja v prehrani, lahko samo kot sladilo ali preventiva pri prehladih in večanju imunske odpornosti.

Slovenija je izrazito čebelarska dežela, saj se ponaša z bogato čebelarsko tradicijo. Slovensko čebelarstvo odlikujejo številni čebelarski strokovnjaki, slovensko podeželje se ponaša s posebnimi čebelnjaki in panjskimi končnicami, katerim v svetu ni para. Zaradi naše unikatne konstrukcije panja, v katerem čebelarimo v Sloveniji in v manjšem obsegu v sosednjih državah, ima slovenski med nižjo vsebnost vode, kar ga še dodatno odlikuje v kakovosti. Odlične naravne danosti omogočajo pridelavo najkakovostnejšega medu in bogato pestrost medov glede na geografsko velikost območja pridelave. V Sloveniji se proizvajalci hrane zavzemamo za to, da kupec prepozna prednosti lokalno pridelane hrane. Lokalno pridelana hrana v ožjem smislu pomeni hrana pridelana v domači ali sosednji občini, v malo širšem smislu pa kot hrana, ki je pridelana v naši državi. Z nakupom lokalno pridelane hrane ne naredimo usluge

samo domačim pridelovalcem, ampak tudi sebi. Naj naštejemo samo nekaj prednosti: zmanjšanje onesnaževanja zaradi krajših transportnih poti, pomoč lokalnemu kmetijstvu, gospodarstvu, manjše možnosti pojava alergij na živila, sveža hrana, višja hranilna vrednost, kratek rok skladiščenja, manj konzervansov, vzpostavljamo nekdanj pomembno vez med potrošnikom in proizvajalcem hrane. Odločitev o tem, kaj bomo jedli mi in naši otroci, je izključno samo naša.

Slovensko čebelarstvo sodi v sam svetovni vrh, kar nam priznavajo čebelarske organizacije po celem svetu. V Sloveniji imamo vrhunske proizvajalce čebelarske opreme in nemalokrat se zgodi, da ko gremo čebelarji na strokovne ekskurzije v tujino, vidimo v vzorčnih čebelarskih opremo slovenskih proizvajalcev. Skrb čebelarja je in mora biti – zagotavljanje kakovostnih živil. Za vsak kozarec medu, ki ga čebelarji prodamo ali podarimo smo produktivno odgovorni. Dejstvo, da v Sloveniji čebelarji veliko damo na kakovost, se kaže v tem, da imamo kar tri zaščitene geografskega poimenovanja medu priznane

na evropskem nivoju. Nekateri čebelarji v Sloveniji se tako odločajo za pridelavo medu po višjih kriterijih, ki so nekoliko strožji, kot jih določa že sam državni Pravilnik o medu. Govorimo o medu višje kakovosti, to je Slovenskem medu z zaščiteno geografsko označbo in o Kočevskem gozdnem medu in Kraškem medu, ki nosita zaščiteni označbo porekla. Shema kakovosti pomeni opredelitev posebnih meril in zahtev glede značilnosti, postopkov pridelave ali predelave kmetijskih pridelkov ali živil. Kmetijski pridelki in izdelki označeni z oznako ene izmed shem kakovosti kažejo na posebnost ali višjo kakovost proizvoda. Vsak med izmed naštetih treh shem kakovosti je 100% proizveden v Sloveniji. Takšen med je izpostavljen tudi dodatnemu nadzoru kakovosti. Nekateri čebelarji pa se vključujejo tudi v ekološko pridelavo medu.

Med višje kakovosti lahko kupite pri čebelarjih, ki so vključeni v kakovostne sheme in jih najdete na seznamu, ki je vsem prosto dostopen na spletni strani www.okusi-med.si. Na tej spletni strani so na voljo tudi dodatne informacije o vseh treh shemah kakovosti z opisi raznolikih okusov medu, ki jih s skrb-

nostjo pridelujejo naše kranjske sivke in slovenski čebelarji. Jejite zdravo, jejite domače.

Besedilo in foto: Matej Mandelj, tajnik ČZS

KOTIČEK ZA DUŠO – POPOTOVANJA

Indija, dežela, kjer te nič ne preseneti

Da je hokej na travi eden najstarejših športov na svetu ni nobena novost. To potrjuje že 46. svetovni kongres Zveze za hokej na travi (FIH), ki poteka vsako drugo leto in je letos potekal v indijski prestolnici New Delhi. Odkar je Slovenija samostojna država, se tudi naši predstavniki udeležujemo tako evropskih kot svetovnih druženj. In tako sva letošnja delegata na globalnem kongresu bila Aljoša in Jožef Črnko, sicer člana HK Moravske Toplice. Štiridnevni kongres, ki je potekal v enem najbolj mondenih hotelov v Indiji, v hotelu Lalit, nam je delegatom omogočil tudi dobre možnosti za ogled turističnih znamenitosti prestolnice, saj so nam organizatorji nudili brezplačne ogledne glavnih turističnih zanimivosti. In tako je moj nemirni duh dočakal ogled stvari, ki sem si jih vedno želel videti.

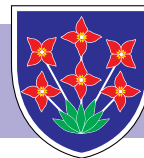
Indija je dežela nasprotij. Po ustavi je parlamentarna federalna republika 28. zveznih držav in sedmih zveznih ozemelj. Je sedma največja država na svetu in po številu prebivalcev s 1340 milijoni ob boku Kitajski, ki velja za državo z največ prebivalcev. Ima sedem uradnih jezikov. Že prvi stik z Indijo je bil šokanten. Na dan prihoda je onesnaženost zraka bila presežena kar za 17-krat. Vožnja od letališča Indira Gandhi do hotela je naznanila, da v to državo ne sodijo ljudje s slabimi živci. Na tripasovni cesti se vzporedno pelje vsaj pet avtomobilov pa še kakšna rikša bi se našla. Noro. Seveda gre tu zraven vsesplošno hupanje in v vsakem trenutku slišiš vsaj deset piskov soferjev, ki si želijo izboriti svoj prostor na prenatrpani cesti. Jasno, vozi se po levi strani cestišča. Hotel, v katerem sva bila nastanjena do kongresa, sva rezervirala že v Sloveniji in namerno sva ga iskala v starem delu mesta. Domačini namreč prestolnico delijo na Delhi in "old Delhi". Tu sva imela v neposredni bližini t.i. Rdečo trdnjavo, ki je s skoraj 2 kvadratnima kilometroma ena najmogočnejših v Indiji. Ta čudoviti objekt, zgrajen v 16. st., je služil najprej kot kraljeva rezidenca, pozneje pa je v tem simbolu indijskega naroda 15. avgusta 1947 ob polnoči predsednik Nehru razglasil neodvisnost Indije. Blizu je tudi Džami Mastžid, največja indijska džamija. Indija ima namreč ob 82 % hindujcev tudi 14 % muslimanov, ostalo pa so pripadniki različnih veroizpovedi. Vsekakor je v Delhiju potrebno videti še Lotusovo mošejo, zgrajeno iz 17 cvetnih listov iz marmorja, visokih 30 metrov. Nekaj posebnega je tudi Kutub Minara, stolp iz 12. stoletja, ki je bil zgrajen kot simbol zmage islama nad hindujsko vero. Omenjeni stolp je v sklopu hindujskih arhitekturnih mojstrov in izpred 700 let in ga krasijo vklesani napisi iz korana. Čudoviti 70 metrov visok stolp je zgrajen iz kamnin različnih barvnih odtenkov. Od tu nas je pot vodila do Indijskih vrat, objekta zgrajenega v čast Indijcev, padlih v 1. svetovni vojni. Tudi sam sem bil presenečen, da je v tej vojni umrlo skoraj 100 000 Indijcev.

Ker sva se že pred uradnim delom precej potepala po Delhiju, sva že prvi dah prišla do določenih zaključkov. Hitro sva ugotovila, da Indijci v vseh nas Evropejcih vidijo kapitaliste in da se za pretirano vljudnostjo skrivajo tržne poteze. Precej sva se posluževala prevoza z rikšami, saj so praktične, prevoz do 8 km pa te stane zgolj 20 rupij (1 EUR je 80 rupij) in hitro spoznala, da te vozniki le-teh odpeljejo brez tvojega naročila do trgovine, s katero imajo pogodbe o proviziji na prodano blago. Tako so naju prvi dan odpeljali v trgovino s tepihi, pa čeprav je bil dogovor, da greva kupovat začimbe. Ja, v sklopu znamenite ulice Čandni Čauk je tudi del, kjer se prodajajo začimbe "na veliko". To je ulica, kjer vsak prišlek kihne vsaj trikrat na minuto. Stvar je na začetku smešna, a pozneje, ko te od draženja nosne sluznice in kihanja začne boleti trebušna prepona, ugotoviš, da je čas za odhod. Ampak ne videti takega bazarja bi kljub pečenju v nosu bila velika izguba. Ker je ta bazar v t.i. starem delu Delhija, se nenehno srečuješ z ljudmi najnižjega sloja. Vodička na izletih nam je dejala, da so kaste sicer uradno ukinjene, a Indija se jih ne bo nikoli znebila. In v tistih najnižjih so t.i. daliti (v prevodu bi to pomenilo umazan- ci oz. nečisti), ki praktično nimajo nobenih pravic. Teh je okrog 20 %, kar v številkah pomeni 280 milijonov ljudi, številni pa preživijo z manj kot evrom na dan.

Brivski salon na ulici

In v tem delu mesta žal videvaš tudi scene, kakršnih si nebi nikoli želel videti. Na ulico ti reveži pripeljejo otroke, ki jih ob rojstvu namerno pohabijo, da potem preko njih pretežno od tujcev pobirajo miloščino, od katere živi cela družina. To je socialni šok, ki te na začetku zelo prizadene in ni ti težko seči v žep po evro. A pozneje spoznaš, da je tega enostavno preveč in enostavno finančno ne bi zdržal. Čeprav je Indija tudi dežela

Plesoča kobra je še vedno dober vir zaslužka od turistov, vendar le do trenutka dokler se ne pojavi policija.

milijarderjev, ti padejo v oči stvari, ki jih Evropejci nismo vajeni. Zagotovo je najbolj vidna nepopisna gneča na vsakem koraku. Tu je še strahovita nesnaga, pa številni brezdomci, pa nenehni pogledi domačinov za ljudmi z belo kožo, kaos na cestah, kakor tudi urin in blato na ulicah, kar pri 30 stopinjah zelo zaudarja. Tu je še nestrpnost do žensk, srečevanje s kravami, nenavadno pa se mi je zdelo dejstvo, da je za njih leva roka umazana. Posledično naj se nihče ne bi rokoval z levo roko, niti naj se ne bi nikogar dotikal, niti potrepjal. Zanimivo je, zakaj so krave svete živali. V njih so namreč po prepričanju naseljeni vsi hindujski bogovi in boginje. Teh je po njihovem izročilu okrog 33 milijonov. Posebna zgodba je vezana na boginjo Lakšmi, ki je boginja sreče, bogastva in lepote in ena od treh velikih boginj hinduizma. Je Višnujeva žena, ki je hindujski vrhovni bog. Ta boginja naj se ne bi želela naseliti v kravo. Posledično jo pozneje nihče ni hotel vzeti in boginja Lakšmi je prosila če se vseeno lahko naseli v kravo. Popustili so ji. A za kazeno so ji dodelili naselitev v "kravjek" in zato Indijci ob vselitvi v nove hiše prostore blagoslovijo s prižiganjem posušenih kravjih iztrebkov. Za najbolj popularno boginjo pa velja Ganeša, ki je boginja uspeha, modrosti in premagovanja ovir. Prepoznavna je po slonji glavi. Indija pa ima še eno izrazito prepoznavnost – pikantnost jedi. Pravzaprav je pikantno vse, od juh, do čajev, vseh mesnih jedi pa celo sladice pečejo. Znanje medicine me je kaj hitro pripeljalo do spoznanja, da je za blažitev pikantnosti in vnetja želodčne sluznice potrebno piti ogromno vode, ki je v Indiji iskana dobrina. Priporočam pa izključno tisto iz plastenk in originalno zapakirano.

Potem, ko sva prečesala prestolnico, sva se podala na območje t.i. zlatega trikotnika: Delhi - Agra - Jajpur. Seveda naju je v tri milijonski Agri zanimal najprej Tadž Mahal. Eno od sedmih svetovnih čudes je objekt, ki ga je res težko opisati z besedami.

Pravzaprav gre za grobnico, ki jo je zgradil šah Đahan po smrti svoje žene Muntaz Mahal ob rojstvu 14. otroka. Grobnico je ustvarjalo 22 000 mojstrov neverjetnih 20 let. In mislim, da so

Tadž Mahal, odprt leta 1648.

morali zelo hiteti. Narejena je iz marmorja in 11 vrst rudnin. Beseda čudovito je pri opisu premalo! Škoda le, da marmor tudi tu zaradi silne onesnaženosti zraka gubi svojo belino. Agra še ponuja na ogled obilo zgradb z neverjetno arhitekturo. Ena od takih je Vetrovna palača, v kateri so bivale žene maharadžev in skozi okna opazovala dogajanja na bazarju ob zgradbi. Čudovita je tudi Mestna palača, v kateri je živel zadnji indijski maharadža. Maharadžem, ki so bili poglavarji določenih območij, so moč vzeli ob osamosvojitvi Indije, dokončno pa jim je politični vpliv vzela Indira Gandhi leta 1971. Znani so bili po tem, da so potovali pretežno na slonih, na katerih je bil po meri narejen zlati sedež. Iz Agre naju je vodila pot v Jajpur, mesto čudovitih trdnjav. Brez pretiravanja bi lahko lepoto teh trdnjav, ki so bile prav tako zgrajene za tamkajšnjega maharadžo, primerjal s prej omenjenim Tadž Mahalom. Tukajšnje tri trdnjave so znane tudi po čudovitih vrtovih in po obdanosti z visokim obzidjem. Dober streljaj ob trdnjav je zatočišče za mučene slone. Lastniki ti omogočajo, da za 22 evrov cel popoldan preživiš s sloni in jih hraniš, pretežno z bananami in sladkornim trsom. Res čudovita izkušnja. Po desetih dneh sva se vrnila v Delhi in spet imela srečo, saj sva doživela začetek hindujskega največjega praznika Divali ali praznik luči. Na to praznovanje, ki je večdnevno se Indijci pripravljajo dalj časa. Kupuje se ogromno sladkarij, dosti je medsebojnega obdarovanja in pozitivne energije, milijoni izstreljenih svetlobnih raket pa je v tem času zrak onesnažilo še do 21-kratne prekoračitve. In z ogledi plesov, petja in veseljačenja Hara krišne se je najina indijska avantura končala. Šesturno vračanje preko Pakistana, Avganistana in naprej proti Dunaju, kjer sva pristala, mi je nudilo dovolj časa za razmišljanje o videnem. In takoj se mi je porodilo vprašanje, ali bi se vrnil. Kaj mislite? Bi, z velikim veseljem bi v Indiji preživel vsaj še tri mesece. Ja, toliko bi rabil, da bi lahko rekel, da vsaj malo poznam Indijo. Deset dni je krepko premalo.

Besedilo in foto: J. Črnko

KOLEDAR PRIREDITEV

Naziv oz. ime prireditve	Kraj izvajanja prireditve	Datum prireditve	Organizator prireditve	Odgovorna oseba	Telefon
Podiranje mlaja	Meja Domanjševci-Kercaszomor	31. 5. 2019	MSNS Občine Šalovci	Dušan Orban	031 546 474
Pregledi društev		Maj - junij	GZ Šalovci	Uroš Gašpar	031 479 616
7. srečanje priseljencev, izseljencev, domačinov	Nogometno igrišče Domanjševci	9. 6. 2019	KMN Domanjševci	Drago Lainščak	041 281 987
Zaključna proslava	Kulturna dvorana Šalovci	20. 6. 2019	OŠ Šalovci	Breda Kerčmar	02 55 98 010
Pohod po poteh graničarjev in odprtje graničarskega muzeja	Čepinci, bivša karavla	23. 6. 2019	Občina Šalovci	Iztok Fartek	041 458 186
21. tekmovanje GZ Šalovci		Junij - julij	GZ Šalovci	Uroš Gašpar	031 479 616
Praznik žetve, plesa in petja	Etnološki muzej Domanjševci	28. 7. 2019	KUD Petőfi Sándor Domanjševci	Aleksandra Kranjec	031 787 259
Srečanje članov društva ob prazniku Občine Šalovci		4. 8. 2019	DU Šalovci in Občina Šalovci	Ivanka Balek	031 414 807
Oratorij 2019	Župnišče Markovci	19. 8. 2019 -23. 8. 2019	Župnija Markovci	Dejan Horvat	031 389 988
12. tekmovanje v kuhanju goriškega bograča	Nogometno igrišče Domanjševci	25. 8. 2019	KMN Domanjševci	Drago Lainščak	041 281 987
6. tekmovanje starih ročnih in motornih brizgaln	Gasilski dom Markovci	7. 9. 2019	PGD Markovci	Uroš Gašpar	031 479 616
Znanstvena konferenca na temo Sončevega mrka	Peterloug Markovci	13.-14. 9. 2019	Društvo Stopaj in AD Kmica	Bojan Jandrašič	041 554 237
Župnijski dan	Župnišče Markovci	6. 10. 2019	Župnija Markovci	Dejan Horvat	031 389 988
11. tekmovanje v kuhanju kisle juhe	Vaški dom Domanjševci	6. 10. 2019	KMN Domanjševci	Drago Lainščak	041 281 987
17. Kapüstni den	Prireditveni prostor Volčín	13. 10. 2019	TD Dišeči volčín in Občina Šalovci	Mihaela Kalamar	041 995 732
Trgatev	Etnološki muzej Domanjševci	20. 10. 2019	MSNS Občine Šalovci	Dušan Orban	031 546 474
Meddržavno gasilska tehnična vaja	Domanjševci	26.-27. 10. 2019	PGD Domanjševci	Dušan Orban	031 546 474
Aktivnosti ob mesecu požarne varnosti		Oktober	GZ Šalovci	Uroš Gašpar	031 479 616
Martinovanje	Nogometno igrišče Domanjševci	November	KMN Domanjševci	Drago Lainščak	041 281 987
9. pohod sv. Martina	Evangelikičanska cerkev Domanjševci	10. 11. 2019	MSNS Občine Šalovci	Dušan Orban	031 546 474
Glasbeno srečanje ob Mali Krki	Vaški dom Domanjševci	17. 11. 2019	KUD Petőfi Sándor Domanjševci	Aleksandra Kranjec	031 787 259
Miklavževanje	Vaški dom Domanjševci	5. 12. 2019	MSNS Občine Šalovci	Dušan Orban	031 546 474
Zaključno srečanje članov društva	Kulturna dvorana Šalovci	7. 12. 2019	DU Šalovci	Ivanka Balek	031 414 807
Predbožično srečanje	Prireditveni prostor Volčín	21. 12. 2019	TD Dišeči volčín in Občina Šalovci	Mihaela Kalamar	041 995 732
Obdarovanje za Dedka Mraza	Nogometno igrišče Domanjševci	27. 12. 2019	KMN Domanjševci	Drago Lainščak	041 281 987

Severovzhodnik je glasilo Občine Šalovci. Glavna in odgovorna urednica Mihaela Kalamar. Uredniški odbor: Damjana Nemeš, Breda Kerčmar, Marta Verbai, Jožef Črnko in Adriana Gašpar. Lektorica: Marta Verbai. Grafična priprava, prelom in tisk: Animus grafična delavnica. Naklada: 620 izvodov. Leto izdaje: maj, 2019. Glasilo ni naprodaj; vsako gospodinjstvo ga prejme brezplačno; ostali interesenti pa na sedežu Občine Šalovci ali na spletni strani www.salovci.si. Kontakt: info@salovci.si.